Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXXV., št. 1

Ljubljana, petek 2. januarja 1942-XX

Cena 40 cent.

VII Ba, 29013

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5. —TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, Za inozemstvo: 15.20 L.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

I favorevoli sviluppi della battaglia di Agedabia

Altri 48 carri armati distrutti e numerose autoblinde catturate — Un cacciatorpediniere nemico incendiato

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 1 gennaio il seguente bollettino di guerra n. 578:

Il successo riportato nei giorni scorsi a sud di Agedabia dalle divisioni meccanizzate italiane e tedesche ha avuto nuovi favorevoli sviluppi. In ulteriori scontri sono stati distrutti altri 48 carri armati e catturate numerose autoblinde.

Dopo violenta preparazione di artiglieria il nemico ha attaccato con l'appoggio di mezzi blindati e di reparti della aviazione il nostro fronte di Sollum—Bardia è stato respinto. I combattimenti continuano. Alla azione contro Bardia hanno partecipato due unità navali che, prese sotto il preciso fuoco delle batterie della piazza, si sono rapidamente ritirate. A bordo di un cacciatorpediniere è divampato un visibile incendio.

Formazioni aeree dell'asse, hanno attivamente battuto colonne in marcia e centri importanti delle retrovie avversarie, distruggendo numerosi automezzi.

È continuato intenso il bombardamento degli impianti bellici dell'isola di Malta.

In una incursione di velivoli inglesi su Atene ed altre località della Grecia non sono segnalate vittime. Danni trascurabili.

Ugodni razvoj bitke pri Agedabiji

Nadaljnjih 48 tankov uničenih in mnogo avtomobilov zaplenjenih — Požar na sovražnem rušilcu

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 1. januarja naslednje vojno poročilo št. 578.:

Uspešne akcije v preteklih dneh južno od Agedabije po italijanskih in nemških mehaniziranih divizijah so se nadalje ugodno razvijale. V sledečih spopadih je bilo uničenih 48 tankov in zajetih veliko število oklopnih avtomobilov.

Po silni topniški pripravi je sovražnik napadel s podporo oklopnih vozil in letalskih oddelkov našo fronto pri Sollumu in Bardiji ter je bil odbit. Borbe se nadaljujejo.

V akciji proti Bardiji sta sodelovali dve pomorski edinici, ki sta se zaradi dobrega streljanja baterij iz trdnjave hitro umaknili. Na krovu nekega rušilca je nastal viden požar.

Letalski oddelki osi so živahno bombardirali kolone v pokretu in važna središča v sovražnikovem zaledju ter so uničili številna motorna vozila. Nadaljevalo se je močno bombardiranje vojnih naprav na otoku Malti.

Pri napadu angleških letal na Atene in na druge kraje v Grčiji ni bilo žrtev. Škoda pa je neznatna.

Angleško priznanje

Rim, 2. jan. s. V uvodniku piše »Manchester Guardian«: Italijanska vojna mornarica je prisilila angleško, da je ostala v Sredozemlju. Znatne angleške sile so prikovane v Libiji. Bolje bi bilo, da bi priznali sposobnost italijanskega vojaka, ki se je to pot v Libiji bolje boril kot v preteklosti, kot da smešimo skromne borbene sposobnosti Italijanov. Imeti bi morali večje število letal na Daljnem vzhodu namesto velike angleške letalske armade v Libiji. Nujno potrebujemo ladje v Tihem oceanu, kamor jih ne moremo poslati iz treh razlogov in eden izmed teh je Libija.

Nemško vojno poročilo

Hude borbe na srednjem odseku se nadaljujejo — Obsežne letalske akcije — V Afriki potekajo borbe ugodno

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 1. jan. s. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Močne skupine letalstva so napadle sovjetske sile, ki so se izkrcale v Feodisiji in njih oskrbovalne čete preko Črnega morja. Sovražnik je utrpel znatne izgube na ljudeh in materijalu.

V osrednjem odseku vzhodne fronte so bile tudi včeraj hude borbe. Letalstvo je nadaljevalo svoje sistematično delo oviranja ofenzivnih pokretov sovražnika. Več krajev je bilo zažganih, porušene so bile železniške proge ter uničen vozovni materijal. Pri Ilmenskem jezeru so nemški bombniki uničili veliko število sovjetskih letal na tleh.

V Afriki so borbe italijansko-nemških sil v odseku Agedabije tudi v zadnjih dneh ugodno potekale. Uničenih je bilo 48 tankov in številni oklopni avtomobili. V letalskih spopadih so bili sestreljeni trije angleški lovci.

Letalstvo je podnevi in ponoči napadalo sovražna letališča na otoku Malti.

Živahne borbe na srednjem odseku

Berlin, 2. jan. s. Kljub hudemu mrazu in snežnim viharjem so bile borbe dne 31. decembra na srednjem odseku vzhodne fronte živahne. Sovjetski napadi so bili povsod odbiti. V nekem kraju so našteli 200 trupel sovjetskih padlih vojakov, na nekem drugem pa 172 trupel. Polovica nekega sovjetskega oddelka, ki je napadel, je bila popolnoma uničena. Preostale čete so popoldne ob podpori topništva in tankov obnovile napad, toda tudi to pot so bile prisiljene k begu in so med drugim izgubile tudi štiri tanke, ki jih je uničilo protitankovsko topništvo.

Rekord v uničevanju tankov

Berlin, 2. jan. s. DNB poroča, da so vojaki nekega armadnega zbora, ki so odbili silne sovjetske napade v osrednjem odseku vzhodne fronte, dosegli izjemen rekord z uničenjem tisočega sovjetskega tanka od pričetka vojne.

S finskega bojišča

Helsinki, 2. jan. s. Vrhovno poveljništvo finske vojske poroča: V Karelijski ožini slabotno delovanje topništva in možnarjev ter delovanje patrol na obeh straneh. V ožini Aunusa so bili odbiti sovražni poskusi napada ob Zviru in južno od reke. V severnem delu vzhodne fronte pri Oneškem jezeru je sovražnik skušal napasti enega izmed otokov, pa je bil po hudih borbah odbit. Zajete so bile stroinice in možnarji. V južnem odseku je sovražnik dvakrat napadel, pa je bil odbit. V severnem odseku fronte delovanje topništva, možnarjev in patrol. Finska mornarica je zasedla otok Someri v vzhodnem delu Finskega zaliva. Ta otok so boljševiki v prejšnji zimski vojni uporabljali kot izhodišče za napade na južno finsko obalo. Poslopja na otoku so ostala po večini nepoškodovana. Finsko letalstvo je učinkovito bombardiralo murmansko železnico. Protiletalsko topništvo je sestrelilo enega sovražnega lovca nad Karelijsko ožino.

Nemška darežljivost

Berlin, 2. jan. s. Zbiranje gramofonskih plošč za boreče se čete še ni zaključeno, a je doseglo že velik uspeh. Nemški narod je doslej podaril 147.500 gramofonov in 2,253.887 plošč. Tudi zbiranje zimskih oblačil in kožuhov je dalo doslej nad vse pričakovanje dobre rezultate. Z vseh železniških postaj in zbirališč odhajajo vagoni z zimskimi oblačili. Nemški narod se je čudovito odzval na poziv, ki mu je bil naslovljen.

Tudi na Hrvatskem zbirajo zimska oblačila za vojsko

Zagreb, 2. jan. s. Po odredbi generalnega komisarja za sport morajo vse hrvatske sportne organizacije v prvih dneh januarja zbirati volnena oblačila za vojsko in za ustaše.

Zahvala in priznanje rumunski vojski

Bukarešta, 2. jan. s. Kralj Mihael je za novo leto izdal naslednje dnevno povelje rumunski vojski:

Vojaki! Nade, ki jih je rumunski narod polagal na vas na začetku l. 1941, ste v celoti izpolnili. Z vašimi slavnimi vojnimi deli ste zagotovili mirnost domovini. Z vašo hrabrostjo in vašo krvjo ste ji vrnili Bukovino in Besarabijo ter tako izpopolnili vzhodne meje. Tudi sedaj se še vedno mnogi izmed vas bore, da bi odvrnili sovražnika, bdeč nad zasedenim ozemljem. Jaz in narod smo vam hvaležni za to, kar ste storili. Moja prva misel ob začetku novega leta velja vam. V zaupanju v Boga in prepričan, da bodo vaše kreposti zagotovile naši dragi domovini srečno bodočnost, vam želim srečno novo leto.

Poseben proglas rumunski vojski je za to priliko izdal tudi vrhovni poveljnik vojske maršal Antonescu, ki se zahvaljuje rumunskim četam za zvestobo in disciplino, s katerim je izvršila vsa njegova povelja, obenem pa poudarja potrebo, da je treba nadaljevati vojno do končne zmage.

Izreden mraz v Španiji

Madrid, 2. jan. s. V vsej Španiji traja še naprej izreden mraz. V nekaterih pokrajinah je 6 do 16 stopinj pod ničlo. V Madridu piha leden veter in ovira promet. Zaradi goste megle je prišlo do karambola med tovornim in potniškim vlakom pri Huesci. Obe lokomotivi sta bili popolnoma uničeni. 20 potnikov je bilo lažje ranjenih, 3 pa hudo ranjena.

Hitlerjev proglas nemškemu narodu

Nemčija bo vztrajala v svoji pravični borbi za svobodo in neodvisnost do končne zmage

Berlin, 2. jan. s. Za novo leto je izdal državni kancelar proglas, ki ga je po radiu prečital propagandni minister dr. Göbels. Hitler je v svojem proglasu naglasil:

»Ko sta Anglija in Francija 3. septembra 1939 napovedali vojno Nemčiji, tega nista storili zaradi tega, ker naj bi bila Nemčija kakor koli ogražala obstoj in bodočnost teh držav. Edino, kar sem zahteval sleherno leta tako v Londonu kakor v Parizu, je bila stalno le omejitev oboroževanja in sporazum med narodi, le da noben nemški poskus, da bi se mirno doseglo ravnovesje interesov, ni bil sprejet od tamkajšnjih državnikov. Zakaj so leta 1939 napovedali vojno Nemčiji? Ker niso hoteli živeti v takem svetu, kakor si ga želimo. Tako je dejal sam Roosevelt. Nemški svet pa ima tako malo skupnega z Ameriko kakor Amerika z nami. Ta vojna se je pričela kakor ona pred 25 leti. Sprožili so jo isti ljudje in z enakim namenom. Židovska anglosaška finančna zarota se ne bori za demokracijo, marveč s pomočjo demokracije za svoje kapitalistične interese. Njim vsem pa je skupna bojazen, da ne bi narodno-socialistična Nemčija z leti in uspehi, ki jih je dosegla na gospodarskem in socialno-političnem področju nazadnje odprla oči tudi drugim narodom, tako da bi spoznali vzrok svoje bede. To je bil razlog, da je sleherni moj poskus, da bi se dosegel sporazum na področju mednarodnih interesov, nujno propadel v borbi proti tej mednarodni finančni družbi. Hoteli so vojno, ker so videli v njej možnost, da še bolje investirajo in naložé svoje kapitale. Iz tega razloga so bili moji razorožitveni in mirovni predlogi od leta 1933 pa do 1939 stalno odbiti. Iz tega razloga je bil tudi odbit predlog za obnovo miru, ki sem ga stavil ob zaključku pohoda na Poljsko. Vsi so videli v človeku, ki si je želel miru, sovražnika svojih kapitalov, ki so jih investirali v vojni industriji. Še leta 1940, ko se je tudi fronta na zapadu sesula, je Churchill menil, da bo lahko še nadaljeval vojno in dosegel še večje dobičke, a to ne zaradi moči angleških oboroženih sil, marveč zaradi tega, ker se je zanašal na ameriško in sovjetsko pomoč.

Vsa leta sem se boril proti marksizmu, ne zaradi tega, ker je bil socialističen, marveč zaradi tega, ker socializem, ki ga je financirala židovska finančna aristokracija, ni mogel biti nič drugega kakor laž. Vsi oni, ki so videli sovjetski paradiž in spoznali boljševiški poskus, lahko presodijo, ali je bilo vse ono, kar sem o marksizmu dejal, da namreč mora narode neizbežno dovesti do bede, prav ali ne. Desetletja smo se borili proti židovski zvezi finančnih interesov in marksizma že na svoji notranji fronti. Glavno, kar je hotel Churchill doseči, je bil vstop Sovjetske zveze v vojno. Tako se je leta 1941 pričela borba, kakršne svet še ni videl. 22. junija se je skoraj vsa Evropa dvignila k tej borbi in s tem priznala nevarnost, kakršna ji doslej še ni pretila.

Kar sem s pomočjo božje previdnosti storil v nekaj letih od 1934 do 1939 na kulturnem, vzgojnem in gospodarskem področju kakor tudi na področju socialne izgradnje našega življenja, bo mogoče nekoč primerjati z onim, kar so storili moji nasprotniki. Roosevelt je že obširno pokazal, česa je sposoben. Nam je samo globoko žal, da nam je bilo naše nadaljnje delo z vojno onemogočeno. Isto pa velja tudi za fašistično Italijo, kjer se je ovekovečil en sam mož s svojo nacionalno in civilizacijsko revolucijo, z delom, s katerim demokratsko-političnih akcij tatov in lovcev za dividendami v anglosaških državah ni niti primerjati. Prav zaradi tega je mlada Evropa tako aktivna pri reševanju resnično gigantskih nalog, v borbi za svobodo in za socialni obstanek nasproti silam, ki se označujejo za imovite države. Za nas je povsem razumljivo, da je tudi Japonska zaradi izsiljevanja in groženj prijela za orožje. Od Rokavskega preliva do Vzhodne Azije se je pričela borba proti židovski, kapitalistični in boljševiški zaroti. Preteklo leto je bilo največjih zmag v človeški zgodovini. Tisočletja bodo ljudje še govorili o teh zmagah in jih občudovali. Nikoli narod ne bo mogel izkazati dovolj hvaležnosti svojim sinovom, kar so zanj storili. Narod si ne more niti predstavljati nesreče, ki bi zadela Nemčijo in Evropo, če bi boljševizem kot zaveznik Churchilla in Roosevelta zmagal v tej vojni, kajti Churchill in Roosevelt sta Evropo izročila Stalinu. Toda židovstvo ne bo uničilo narodov, marveč bo samo žrtev svojega atentata. Velika Britanija in Zedinjene države ne bodo zrušile Evrope s pomočjo boljševizma, marveč bodo same postale njegov plen.

Borba se nadaljuje na vseh frontah. Na vzhodu se počasi zaustavlja. V vzhodni Aziji se je šele pričela. To leto bo zahtevalo nove velike napore. Ob koncu tega leta ne morem storiti nič drugega kakor prositi Vsemogočnega, da bi dal nemškemu narodu in njegovim vojakom moči, da bi lahko z delom in pogumom dovršili, kar je potrebno, da se očuva naša svoboda in zagotovi naša bodočnost. Naj bi leto 1942 prineslo odločilni trenutek, rešitev za narod kakor tudi za narode naših zaveznikov.

Proglas voiski

Berlin, 2. jan. s. Državni kancelar je za novo leto izdal proglas tudi na nemške oborožene sile. Tudi v njem je spočetka opozoril na borbe v preteklih letih in posebno na določilne orjaške borbe na vzhodni fronti. Sinovi vseh nemških dežel so se s ponosom borili skupno z zavezniškimi vojaki na Balkanu, na Kreti, v Afriki, na Sredozemskem morju in na Atlantskem oceanu, a še prav posebno na vzhodnem bojišču. Povsod so bili njihovi napori kronani z zmagami, kakršnih v zgodovini narodov še ni bilo. Nemške oborožene sile so očuvale nemško domovino, a tudi Evropi prihranile usodo, ki je mogoče misliti nanjo le z grozo. Hitler se je oboroženim silam zahvalil za vse, kar so storile. Ves nemški narod gleda v svojo vojsko z brezmejnim zaupanjem in želi slehernemu nemškemu vojaku pomagati.

V neštetih bitkah so nemški vojaki spoznali sovražnika. Pregnali so ga s finskih, nemških, slovaških, madžarskih in rumunskih meja, potisnili so ga na tisoč kilometrov v notranjost njegove lastne dežele. Njegov poskus, da bi to zimo spremenil svojo usodo, bo propadel. Nasprotno bomo v letu 1942 sovražnika človeštva znova napadli in ga premagali ter uničili. Nemčija ne more dopustiti, da bi jo vsakih 25 let pognali v vojno in ogrožali njen obstoj. Evropa noče postati predmet večnih problemov. Kri, ki se preliva v tej vojni, bo, tako upam, poslednjič prelita za dolgo vrsto generacij.

Göringov proglas letalstvu

Berlin, 2. jan. s. Tudi poveljnik nemškega letalstva general Göring je izdal za novo leto dnevno povelje, v katerem je ugotovil, kako je preteklo leto prineslo dolgo vrsto vojnih uspehov. Opozoril je na sodelovanje letalskih sil v borbah na jugovzhodu, na afriški obali in predvsem na vzhodnem bojišču. 22. junija je odbila odločilna ura za letalstvo. Neskončno so pripomogli k zmagam, ki jih je dosegla nemška vojska. Na vsej neskončni fronti so se letalske sile borile do popolnosti. Maršal Göring jim je izrazil svojo zahvalo in pohvalo. Pohvalil je tudi letalske eskadrile in protiletalske baterije na zapadu. Nemčija ni hotela vojne, ki je povzročila, da je nemški narod izgubil mnogo svojih najboljših sinov, toda vojna se bo nadaljevala do zadnjega, dokler ne bo dosežena najsijajnejša zmaga za vsa bodoča stoletja. Padli ne bodo nikoli pozabljeni. V rokah nemškega vojaka pa ni le usoda države, marveč tudi bodočnost vseh kontinentov. Z vašimi rušilnimi napadi boste še nadalje gazili sovražnika in pridobili si boste novih zmag.

Maršal Göring je izdal proglas tudi na nemški narod, v katerem ga je opozoril, da je potekel sedaj že tretji vojni božič. V proglasu je poveličeval požrtvovalni duh nemških oboroženih sil in poudaril, da so sedaj že vse sovražne obrambne postojanke v nemških rokah. Treba ga bo sedaj pregnati še iz njegove poslednje trdnjave.

Priznanje mornarici

Tudi poveljnik mornarice veliki admiral Räder je izdal proglas, v katerem je naglasil, da je vojna pred zaključkom. Novo leto mora najti nemški narod še odločnejši. Končno je izdal poseben proglas tudi poveljnik narodno, socialističnih zaščitnih oddelkov in načelnik nemške policije Himmler, ki je v njem poudaril, da je 1941. leto mnogo zahtevalo od nemškega naroda in da je ta tudi mnogo dal. Leto 1942. pa bo zahtevalo še več in nemški narod bo tudi doprinesel še večje žrtve.

Vojna na Daljnem vzhodu

Stalno prodiranje Japoncev na Malajskem polotoku in na Filipinih

Tokio, 2. jan. s. Glavni stan poroča, da je bilo japonsko letalstvo izredno aktivno na Malajskem polotoku in na Filipinih. V Malajski ožini sta bila potopljena dva parnika po 3000 ton. Strmoglavci so potopili izmed obeh podmornic, ki so ju opazili v vzhodnem Tihem oceanu, 40 km od Ealonga. V tem pasu so zadeli tudi nekega sovražnega lovca. Pri Singapuru so japonske letalske skupine izvedle pomembne napade ter povzročile pet velikih požarov. Požar je izbruhnil tudi na nekem letališču, kjer so bila uničena skladišča bencina. Nadaljnji zračni napad je bil izveden na Correggidor. Japonska letala so močno bombardirala na polotoku Batangu tudi ameriško oskrbovalno kolono s 108 motornimi vozili.

Tokio, 2. jan. s. Zasedba Kuantaga, ki jo je včerajšnje japonsko vojno poročilo naznanilo, pomeni padec predzadnje strateške točke na vzhodni obali Malajskega polotoka. Kotabaru, Kuantan in Mersinch, ki so bili zasedeni, so krajt velike važnosti. Kotabaru je železniška postaja, kjer se spajajo proge iz Tajske s Singapurjem. Kuantan je ob izhodu velike ceste, ki vodi na Tajsko preko Kedaka, Ipoha, Kuale in Limpisa ter križa železniške proge vzhodne in zapadne Malezije ter vodi skozi Genas do Singapurja. Mersinich je ob pričetku ceste, ki je dolga nad 150 milj ter vodi skozi Jokoreo in Bahru na Singapur. Ti trije kraji so glavne strateške pozicije vzhodne obale Malajskega polotoka. Zasedba Kuantana odpira Japoncem cesto za napad na sovražne čete za hrbtom. Po tej poti se japonske čete lahko združijo z japonskimi kolonami, ki se nahajajo pri Ipohu, Kualakraiei in Kuvantunu.

Bangkok, 2. jan. s. Na Malajskem polotoku bombardira japonsko letalstvo angleške čete, ki se naglo umikajo proti jugu. Japonsko letalstvo je sovražnika decimiralo in uničilo veliko število motornih vozil in materiala. Angleško letalstvo v tem odseku je bilo v celoti umaknjeno in se pripravlja za obrambo Singapurja. Japonski bombniki so uničili dve zelo važni železniški križišči Suala Lampur in Klaage.

Prodiranje na Malajskem polotoku

Tokio, 2. jan. s. »Niči-Niči« poroča z Malajskega polotoka, da japonske čete napredujejo zmagovito preko Iroha in da so bile uničene avstralske prednje straže pri Kuali in pri Lumpurju, glavnem mestu Malajskega polotoka.

Zavzetje Kvantuna

Tokio, 2. jan. s. Glavni imperialni stan, odsek za vojsko, poroča, da so napredujoče japonske sile vzdolž vzhodne obale Malajskega polotoka zasedle važno mesto in pristanišče Kvantun, ki je velike strateške važnosti.

Silovit letalski napad na Singapur

Tokio, 2. jan. s. Pomorski odsek generalnega štaba poroča, da so bili v predpretekli noči izvedeni izredno silni letalski napadi na pristanišče, letališča, vojašnice in poslopja vojaškega poveljništva v Singapurju. Kljub močni protiletalski reakciji so se vsa letala vrnila na oporišča.

Tokio, 2. jan. s. »Jomijuri« poroča, da so angleške oblasti spričo neprestanih izgub, ki so jih utrpele v zadnjem času britanske čete na Malajskem polotoku, odredile koncentracijo okoli 100 ladij pri Singapuru, da bi s tem pripravili vse potrebno za morebitno vkrcanje britanskih čet iz tega britanskega oporišča.

Prepozna kitajska pomoč

Šanghaj, 2. jan. s. Zastopnik japonske vojske polkovnik Akiyama je izjavil tisku:

Glavno odgovornost za padec Hongkonga ima Čankajšek, ki je imel 10 divizij vzdolž meje Kvantunga, toda te se niso premaknile. Japonske sile so bile razdvojene, ko so prekoračile kanal za izkrcanje v Hongkongu. Čangkajškove sile bi jih morale napasti na ukaz poveljnika angleških sil v Hongkongu. Kitajska pomoč pa ni prišla in Hongkong se je moral udati.

Manila obkoljena

Tokio, 2. jan. s. Imperialni glavni stan poroča, da se obkoljevanje Manile čedalje bolj zožuje. Na Malaki so japonske čete pridobile novo ozemlje, na angleškem Borneu pa so bili ostanki sovražnih čet uničeni.

Ameriško javnost pripravljajo na nova razočaranja

Rio de Janeiro, 2. jan. s. Severnoameriški listi objavljajo v novoletnih številkah izjavo senatorja Connallya: Padec Manille je možen, je izjavil senator, kajti Filipine smo smatrali že dolgo bolj za pasivno kot aktivno postavko. Njih oddaljenost od Zedinjenih držav onemogoča pošiljanje ojačevanja. Dežela se mora pripraviti na izgube na ljudeh in verjetno tudi na ladjah. Ko bomo pa dosegli višek v naši proizvodnji, ne dvomim v našo zmago.

Senator George je izjavil, da nima upanja, da bi mogla armada generala Mac Arthurja po padcu Manille nadaljevati še dolgo borbo. Američani se morajo pripraviti na dolgo serijo razočaranj.

Umik Angležev na Borneu

Rim, 2. jan. s. Angleška obveščevalna agencija poroča uradno iz Singapura: Večji del angleških čet se je umaknil z uspehom z angleškega Bornea ter se spojil z nizozemskimi silami v zapadnem Borneu.

Angleške in ameriške izgube na morju

Tokio, 2. jan. s. Ob novem letu je mornariški odsek generalnega štaba objavil naslednje številke o izgubah Angležev in Američanov od pričetka vojne:

Sedem potopljenih bojnih ladij, 3 težko poškodovane, 1 lahko poškodovana, 2 potopljeni križarki, 2 hudo poškodovani in 4 lahko poškodovane. 2 potopljena rušilca in 5 hudo poškodovanih. Podmornic je bilo potopljenih 16, nadaljnje izgube pa niso znane. Topničarki sta bili potopljeni 2, hudo poškodovani 2, 1 pa zajeta. Motornih čolnov je bilo potopljenih 6, 1 patrolna ladja je bila potopljena, 1 pa hudo poškodovana. Potopljena je bila tudi 1 nosilka min. 1 oborožena pomožna ladja je bila hudo poškodovana, 4 trgovinske ladje so bile hudo poškodovane, 1 pa zajeta. 5 trgovinskih ladij velike in srednje tonaže je bilo potopljenih, 13 pa hudo poškodovanih, lahko poškodovanih 39, zajetih pa 50. 507 trgovinskih parnikov manjše tonaže je bilo zajetih. Sestreljenih je bilo 149 letal, med njimi 22 velikih in 9 hidroplanov. Na tleh je bilo uničenih 724 letal, od teh 78 velikih in 20 hidroplanov. Skupno je bilo uničenih 873 letal.

Za zboljšanje tramvajskega prometa

Promet pred glavno pošto bi bilo nujno potrebno preurediti na praktičen način

Ljubljana, 2. januarja

Ljubljanski tramvajski promet, ki je bil dolga leta kamen spodtike naše javnosti, se je v zadnjih letih precj preuredil in izboljšal, tako da ne zasluži več graje. Dobili smo nekaj novih motornih voz, nedavno pa tudi nekaj modernih priklopnih, ki jih bodo naknadno, ko bodo na razpolago potrebni motorji, izpremenili v motorne. Med važnejše pridobitve moramo šteti tudi novo tramvajsko čakalnico pred glavno železniško postajo. Ko jo omenjamo, pa moramo seveda poudariti tudi potrebo zgraditve še drugih podobnih čakalnic zlasti na važnejših križiščih. kakor so na Ajdovščini, pred kavarno Emono. pred rotovžem in vsekako tudi pred splošno bolnico.

V presojo, kakšne čakalnice za tramvajske potnike bi bile na posameznih omenjenih križiščih najprimernejše. se ne bomo spuščali, ker je to stvar strokovnjakov, naša dolžnost pa je le, da njihovo nujno potrebo čim večkrat in čim bolj poudarimo.

Med pomanjkljivostmi našega tramvajskega prometa sta zdaj pomembnejši in omembe vredni prav za prav le še dve.

Potniki in menda tudi tramvajski vozniki so lahko doslej že neštetokrat opazili, da je tramvajsko postajališče na Marijinem trgu na več kakor neprimernem prostoru. Postajališče je namreč na samem mostu, ki je določen samo za vozni promet in ki je tudi precej prometen. Postajanje voz na samem mostišču je več kakor neprimerno in je v Ljubljani menda edinstven primer, da je prav za prav sredi mostu tramvajsko postajlišče. Še tisti, ki so prepotovali veliko sveta, kaj takšnega niso videli. Postajlišče na tem prostoru je neprimerno tudi zaradi tega. ker kvarno vpliva na knostrukcijo itak ne preveč močnega mostu. O tem vprašanju so doslej govorili že tudi strokovnjaki. vendar pa mu ni bila posvečena potrebna in primerna pozornost. Postajanje na začetku oziroma skoraj sredi mostu vpliva kvarno na oporno zidovje, ki utegne prej ali slej popustiti in ni niti izključeno, da bi se lahko zgodila kakšna nesreča. Most je obokan in zunanje kamnite kocke sicer kažejo, da so prav dobro ohranjene. vprašanje pa je, kako so ohranjene notranje kocke, ki so očem skrite. ki pa nosijo glavno težo mostu oziroma prometa čezenj. Poleg tega je postajanje tramvajev na samem mostu neprimerno zaradi tega. ker ovira promet motornih in vprežnih vozil.

Težko je povedati, kako bi se vprašanje tramvajskega postajališča na Marijinem trgu dalo primerneje in praktičneje urediti. Morda bi kazalo prestaviti tramvajsko postajo pred prometni otok, nekako pred trgovino Frisch, ali pa onstran mostu, približno tja, kjer se v Stritarjevo izteka Lingarjeva ulica. Postaja pred prometnim otokom, če upoštevamo smer glavna pošta—magistrat, bi bila neprimerna morda zaradi tega, ker bi vozniki na tem prostoru težke tramvajske vozove le s težavo zavrli. Postajališče ob izteku Lingarjeve ulice v Stritarjevo b ibilo nedvomno primerneiše. Marijin trg, ki je važno cestno križišče, bi sicer ostal brez tramvajskega postajališča, vendar pa bi to ne bila posebna nesreča, ker tam itak po večini izstopajo ljudje, ki so namenjeni na živilski trg in ki bi jim bilo postajališče ob Lingarjevi ulici prikladnejše. Kdor je namenjen na sam Marijin trg, pa bi brez poebne zamude lahko napravil tistih nekaj korakov od Lingarjeve ulice do Marijinega trga.

Če bi bilo vprašanje tramvajskega postajališča na Marijinem trgu oziroma pred magistratom urejeno tako, bi ena postaja odpadla in bi bil tramvajski promet za toliko pospešen. Na tem delu proge je to itak potrebno, ker sta postaji na Marijinem mostu in pred magistratom itak preblizu druga drugi, postaja ob izteku Lingarjeve ulice v Stritarjevo pa bi bila primerna tudi za tiste, ki prestopajo na tramvaje proti dolenjski železniški postaji. Poleg tega bi bilo s tem itak tesno cestno križišče pred magistratom razbremenjeno, ker se tramvajski vozovi tam ne bi več ustavljali in ne bi zapirali prehoda ostalim vozilom.

Drugi omembe vreden nedostatek našega tramvajskega prometa je postajališče pred glavno pošto oziroma pred kavarno Emono. To postajališče se je za vse tramvajske vozove pokazalo več kakor neprimerno. Če pred kavarno Emono kot prvi zapelje voz št. 4, ki vozi proti Viču. se zaradi avtomatske kretnice morata vozova št. 1, ki vozi proti splošni bolnici, in št. 2, ki vozi proti Mostam, ustaviti daleč za njim, ker bi sicer avtomatska kretnica ne delovala. Zaradi tega se tudi pogosto dogaja ob urah, ko je število tramvajskih voz pomnoženo, da se nekateri vozovi morajo ustaviti že pred nebotičnikom, namestu da bi se ustavili pred kavarno Emono, kjer jim je določeno postajališče. Ljudi vse to bega, ker ne vedo, da se bodo ti tramvajski vozovi, ko bo odstranjena ovira, ki jo povzroča voz št. 4, ponovno ustavili pred kavarno Emono. Vsi namreč mislijo, da že prvi zasilni postanek velja kot postajališče in da bo tramvaj mimo pravega postajališča vozil brez postanka naprej.

Nerodno in povsem nepotrebno nagomilavanje tramvajskih voz med kavarno Emono in nebotičnikom bi se dalo odstraniti brez posebnih težav. Postajališče za tramvajske vozove v smeri proti Viču naj bi bilo pred Batovo palačo, postajališče za tramvajski progi št. 1 in 2 pa pred kavarno Emono. Ugovor, da bi bilo s tem oteženo prestopanje potnikov z vozov št. 1 in 2 na vozove št. 4 odpade, ker bi se to dalo urediti tako, da bi se prestopanje vršilo zmerom samo na Ajdovščini, ki je za to tudi najprimernejša. Prostor za postajanje tramvajskih voz št. 4 pred Batovo palačo pa bi bil prav tako primeren, ker je večji od prostora pred kavarno Emono.

Podrobna izvedba naših predlogov oziroma zamsli je seveda stvar strokovnjakov. Vsekako drži, da je postajališče na samem Marijinem mostu neprimerno, prav tako, kakor je neprimerno nagomilavanje tramvajskih voz med kavarno Emono in nebotičnikom. Obe vprašanji bo v doglednem času potrebno urediti na bolj praktičen način kakor sta urejeni zdaj.

Program Veselega teatra št. 13

Na Silvestrovo je bilo v popularnem Veselem teatru obilo prisrčnega smeha

Ljubljana, 2. januarja

Kako so letos Ljubljančani silvestrovali, je težko povedati. Po večini so se zbrali v manjših družinskih krogih in skromno ob kozarcu vina pričakovali novo leto. Lokali so bili prenapolnjeni že zgodaj popoldne, v prvih večernih urah pa so se napolnila tudi naša gledališča. Brez velikega števila obiskovalcev seveda ni bil niti Veseli teater, saj je razumljivo, da so se ljudje za slovo od starega leta želeli vsaj malo prisrčnega razvedrila in smeha.

Program z nesrečno zaporedno številko ki je z njim Veseli teater zaključil svoje lansko delo, je potekel v znamenju gostovanja popularnega igralca Ljubiše Jovanovića, ki je večeru dal najbolj zabavno obeležje.

Najprej je bil na sporedu **»Strahopetec«**, ki so ga prav prisrčno in verjetno podali Verdovnikova ter Kovič. Verdovnik. Zmazek. Potušek in Podkrajšek. Igralsko je bil podan zelo živo, zadovoljil pa je tudi vsebinsko, saj je strahopetcev, kakršnega je predstavila ta burka, med nami precej.

V **»Otelu«** je poleg gosta Ljubiše Jovanovića nastopil tudi Podkrajšek. Jovanović je pokazal najprej pravega ljubosumnega Shakespearejevega Otela, nato pa ljubosumne zaljubljence raznih narodov. Priznati je treba, da je bila Jovanovićeva igra izvrstna in nadvse zabavna in da je bil prav dober tudi sam Podkrajšek.

»Svilene nogavice« so nekakšna posiljena storija, ki prav zaradi svoje posiljenosti ni užgala.. S silo ne moremo zabavnega pečata vsiliti nikomur. Smeh se nam mora na obraz posiliti sam od sebe, toda »Svilene nogavice« tega niso mogle doseči.

»Akrobatika« je zbudila pri gledalcih zasluženo priznanje. Sernečeva in Janovski nista le dobra, ampak tudi nadvse zabavna akrobata.

Tudi naslednja pretresljiva točka s Kovačevo in Kovičem, ko sta podala neko staro pesem iz leta 1861, je bila izvrstna. Podkrajšek jo je s pomočjo dr. Glonarja nekje iztaknil in jo posrečno — zlasti scensko, to moramo posebej poudariti — prenesel na oder. Tako pretresljivo zabavnih naših starih pisanj, ki po domače povedo, kako je zločinec poplačal svoje grehe:

Ravbar pa je štrik pripravil ...
in na gavgah ga zadavil ...

kako preprosto, pa vendar odločno so tedaj sodili »rihtarji« in podobno bi bilo želeti še več.

Prepričala je tudi zgodba **»V baru«**, ki nam je res pokazala barsko življenje, čeravno se pred našimi očmi takšno le redko dogaja. Izpoved plesalke (Verdonikove) je bila tako prepričevalna in tako blizu njenemu resničnemu doživljanju, da je potegnila nase. To se je zgodilo tembolj zaradi Silvestrovega večera, ko je verjetno, da se tudi moralno bolj otopeli zbude in pogledajo svojemu lastnemu življenju v obraz.

Najprisrčneje je gledalce zabavala burka **»Mama, ulovi mi žabo!«**, ki se je v njej Ljubiša Jovanović res mojstrsko izkazal. Zabavala je vsebinsko in igralsko.

»Lectovo srce« je ljubka stvarčica, ki je bila prav zaradi svoje ljubkosti in domačnosti primerna za zaključek Silvestrovega večera v Veselem teatru.

Če bi Veseli teater ob kaki priliki priredil poseben večer, ki bi na niem podal izbor najboljših burk iz dosedanjih sporedov, bi zanesljivo tudi s tem večerom uspel, hkrati pa bi bil to najlepši pregled njegovega dosedanjega dela in tudi dokaz, da je Veseli teater res vesel in od srca zabaven.

Šepetalec se je od prejšnjega sporeda do sedanjega občutno poboljšal.

Od gledalcev bi bilo naposled želeti, da bi prihajali bolj točno in da s svojim zamujenim prihodom ne bi več motili predstav.

R-y

Značilnosti leta 1942.

Ljubljana, 2. januarja

Leto 1942 smo začeli s četrtkom in v četrtek bo končano. Navadno leto je ter ima torej 365 dni. V tem stoletju je bilo doslej 11 prestopnih let. Zadnje prestopno leto je bilo l. 1940, prihodnje pa bo leta 1944.

To leto šteje 51 nedelj. Cerkvenih praznikov z vsemi pravnimi učinki je letos 9. Kraljevo (6. januarja) je praznik, ni pa praznik svečnica. Praznovali bomo praznik sv. Jožefa, Marijino oznanjenje pa ni praznik. Prazniki so še vnebohod. telovo, dan sv. Petra in Pavla, Brezmadežno spočetje (8. decembra) in božič. Vsi sveti bodo letos v nedeljo. Velikonočnega in binkoštnega ponedeljka ne bomo praznovali.

Velika noč bo prvo nedeljo aprila, 5. aprila, torej sorazmerno zgodaj. Lani je bila 13. aprila. Prihodnje leto bo izredno pozno, in sicer 25. aprila, kar je edinstven primer v tem stoletju. 23. aprila je bila velika noč dvakrat v tem stoletju, in sicer l. 1906 in 1916. Predpust bo sorazmerno kratek. ker bo velika noč zgodaj. Pust bo 17. februarja.

Astronomski letni časi se letos začno: pomlad 21 marca ob 7.11. poletje 22. junija ob 2.17. jesen 23. septembra ob 17.17 in zima 22. decembra ob 12.40.

Praznoverne bo zanimalo, da je letos v treh mesecih petek 13., in sicer februarja marca in novembra.

Božič bo letos v petek, tako da bi praznovali skupaj tri dni, če bi bilo tudi štefanovo priznano kot praznik.

Z nedeljo se letos začno trije meseci — kar ni brez pomena za tiste, ki prejemajo mesečne plače — in sicer februar, marec in november. Zanimivo je, da se s ponedeljkom začne samo en mesec, junij. S torkom se začneta september in december, s sredo april in julij, s četrtkom se je začel januar in se bo začel oktober, s petkom se začne le maj in s soboto samo avgust.

Seznam optantov iz Ljubljane

Berdeis Franc, **Mischitz** Karla por. Berdeis, **Felber** Otilija, **Gnesda** Ivana por. **Gerstner, Habitsch Janez, Korren** Helena por. **Marinko, Felber Leo, Jelenz** Antonija por. Felber ter njuni otroci Lea, Melita, Robert in Carmen, **Ramovsch** Ivana, **Mravljak** Franc, **Zwolinski** Marija por. **Mravljak, Mravljak** Vera, **Miklitsch** Karlo, **Fink** Marija por. Miklitsch, **Miklitsch** Karel, **Miklitsch** Hubert, **Petrič** Ana, **Röger** Janez, **Scaria** Erwin„ **Terschan** Erna por. Scaria, **Harbich** Ana, **Gebauer** Rosi por. Kopač, **Mikusch** Leo, **Menardi** Gvido, **Wessel** Maria por. Mikelitsch, **Mikelitsch** Karel, **Persche** Ivana, **Novak** Bogomir, **Klementschitsch** Frančiška por. Novak in njun sin Alojzij, **Podobnik** Aleksander, **Remanič** Maria por. Podobnik, **Sajovic** Jožef, **Gressel** Maria por. Sajovic, **Raunacher** Gilda, **Rassinger** Jožef, **Vaca** Ana por. Rassinger **Poljanec** Bogomir, **Spalek** Janez, **Urbantschitsch** Melita por. Spalek in njun sin Peter, **Presker** Maks, **Skipalla** Maria por **Presker** ter njuni sinovi Willy. Maks in Franc, **Rabitsch** Erika, **Gerstner** Edit por. Hamann, **Rojnik** Hugo, **Goljevšček** Vera por. Rojnik ter njuna otroka Aleksander in Tatjana, **Mesnjajev** Aleksander, **Kaškarov** Natalija por. Mesnjajev, **Starin** Leo, **Harbich** Maria, **Nebenführer** roj. Seihardt, **Koser** Anton, **Zupin** Ernest, **Jost** Adelejda por. Zupin, **Neu** Karlo, **Kopp** Paula

Persche Maria, **Gerschak** Ivana, **Borez** Vincenc, **Prach** Kristina por. Borez ter njuni otroci Vincenc, Janez in Bibijana, **Fritsch** Anton, **Lasetzky** Teodor, **Planinschek** Bernardina, por. Lasetzky ter njuni otroci Vladimir, Melanija, Erna in Teodor, **Malota** Hedviga, **Kocbek** Felice, **Polch** Uršula, por. Kocbek, **Kunschitz** August, **Kunej** Angele por. Lockner, **Kos** Karel, **Paar** Augusta, por. Kos ter njuna otroka Karel in Lidija, **Stefan** Neža, **Čakš** Barbara por. Kovač ter njuna otroka Mihael in Erich, **Ganser** Maria, **Penič** Eduard **Arnschek** Ana por. Penič. **Oman** Janez, **Novak** Bogomir, **Rodoschegg** Gustav, **Schosigg** Emanuela por. Rodoschegg, **Raunacher** Oskar, **Kosteleczky** Maria por. Raunacher in njuna hči Ellinor, **Novak** Anton, **Sarc** Hedvika por. Novak in njun sin Pavel, **Poje** Franc, **Poje** Ana, **Lach** Štefan, **Bogovitsch** Marija por. Lach ter njuna otroka Marija in Ludvik, **Rauberger** Donat, **Mauz** Ana por. Rauberger ter njuni otroci Donat, Friderik in Franc, **Rassinger** Maria, **Rassinger** Herbert, **Skorjanc** Ela por. Rakidžič, **Rabitsch** Teodor, **Weiss** Jenny por. Rabitsch, **Putick** Grete, **Weilgang** Franc, **Jeranko** Jožef, **Kauzer** Adela por. Jeranko in njun sin Jožef, **Luhn** Maria, **Kunz** Stanislava, **Edelmeier** Ana por. Kunz, **Zalokar** Ema, **Korn** Henrik, **Eberle** Elisabeta por. Korn, **Kokalj** Anton, **Hönigmann** Viktorija por. Jančigaj, **Gröderer** Irmgard, **Schuschnik** Jožef, **Schuschnik** Josef, **Tönnies** Gustav, **Hengerer** Herta por. Tönnies ter njuna otroka Uta in Manfred, **Babinek** Emilia, **Blatnik** Herman, **Tschemmernjak** Katarina poroč. Blatnik.

Obračun tabletniške zveze

Preteklo leto je priredila 5 turnirjev — Uspehi moštev, posameznikov in dvojic

Ljubljana, 2. januarja.

Med prvimi, ki nam je predložila obračun športnega dela v preteklem letu, je letos tableteniška zveza, ki je lani kljub izrednim razmeram vztrajno delala. Poděrtati pa je treba, da je vsa razgibanost v tabletenišem športu v letu 1941 predvsem zasluga agilnih klubov, ki je bila med njimi po iniciativi Mladika na prvem mestu.

Preteklo leto je bilo prirejenih 5 turnirjev: enega je organizirala zveza (STTZ), dva SK Mladika, po enega pa Korotan in Bratstvo. Teh turnirjev so se po aprilski spremembi udeleževali štirje klubi: Mladika, Hermes, Korotan in Slavija, ki je bila letos ustanovljena. Če pregledamo vse rezultate teh turnirjev in jih ocenimo s točkami (prvo mesto 10 točk, drugo 6 točk, tretje 3 in četrto 1 točka), dobimo naslednjo sliko moči ali ranglisto v posameznih skupinah:

Moštva:

1. *SK Mladika* 56 točk (2 prvi, 5 drugih in 2 tretji mesti),
2. *ŽSK Hermes* 23 točk (2 prvi in 1 tretje mesto),
3. *SK Korotan* 17 točk (1 prvo, 1 tretje in 4 četrta mesta),
4. *SK Slavija* 0 točk.

Posamezniki:

a) Seniorji

1. *Marinko M.* 30 točk (3 prva mesta),
2. *Strojnik R.* 31 točk (1 prvo, 3 druga, 1 tretje mesto),
3. *Medved A.* 13 točk (1 prvo in 1 tretje mesto),
4. *Lackner A.* 7 točk (1 drugo in 1 četrto mesto),
5. *Bradeško S.* 6 točk (1 drugo mesto),
6. in 7. *Krečič* in *Bogataj* 3 točke (po 1 tretje mesto),
8. *Strojnik A.* 2 točki (2 četrti mesti).

b) Juniorji

1. *Bogataj D.* 16 točk.
2. *Tršinar M.* 9 točk
3. *Belec* 3 točke.
4. *Ivanc* 1 točko.
5. *Perpar* 1 točko.

Dvojice:

1. *Marinko-Bogataj* 20 točk (2 prvi mesti),
2. *Tršinar-Recek* 20 točk (1 prvo, 1 drugo, 1 tretje in 1 četrto mesto),
3. *Krečič-Belak* 10 točk (1 prvo mesto),
4. *Belak-Blažič* 6 točk (1 drugo mesto),
5. *Lackner-Strojnik A.* 6 točk (1 drugo mesto),
6. *Krečič-Blažič* 3 točke (1 tretje mesto),
7. *Bradeško-Gabrovšek* 3 točke (1 tretje meto),
8. *Lackner-Bradeško* 3 točke (1 tretje mesto),
9. *Strojnik R.-Medved* 2 točki (2 četrti mesti),
10. *Medved-Vesel* 1 točko (1 četrto mesto).

V nekaj vrstah

Revanžna nogometna tekma med Gradjanskim in Ferencvarošem iz Budimpešte v Zagrebu se je preteklo nedeljo končala 4:2 (2:2).

Zagrebški Hašk je gostoval v Bratislavi in dosegel dve zmagi proti manj znanima nasprotnikoma. Moštvo SK Asa je premagal z 8:0, moštvo SK Vasa pa 3:0.

Med sabljaškima zvezama Italije in Nemčije je bil sklenjen dogovor, da se bo vršil vsako leto prijateljski dvoboj izbranih predstavnic sabljaškega športa v obeh državah. Letos bodo gostiteljice italijanske sabljačice in bo prireditev 21. aprila v Napoliju. Kakor znano, so Nemke nedavno premagale na Dunaju Madžarke 12:4.

— *Slovenska table-tenis zveza* želi vsem klubom in njihovim igralcem srečno novo leto in obilo uspehov na bližnjih turnirjih.

Stalno zapriseženi sodni tolmači

Ljubljana, 2. januarja

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 105 z dne 31. decembra 1941-XX. objavlja seznam stalno zapriseženih sodnih tolmačev, ki so izvrševali svoj posel na območju apelacijskega sodišča v Ljubljani po stanju z dne 1. decembra 1941.

Nemško: dr. Pavlin Ciril, tajnik Zveze industr., **Gabrijelčič** Mihael, dvor. svet. v pok., dr. **Gregorin** Gustav, bivši odvetnik, dr. **Eržen** Robert profesor na Trg. akademiji, dr. **Peršin** Aleš, odvetnik, dr. **Stare Egon,** odvetnik, **Miklavčič** Franc, prokurist Zadružne gospodarske banke, dr. **Vovk** Janko, odvetnik, **Vlach** Josip, bančni ravnatelj v pok., dr. **Kamušič** Josip, odvetnik, dr. **Skaberne** Franc, odvetnik, **Grasselli** Andrej, mestni komisar, **Tribuč** Josip, imetitelj gospodarske pisarne, dr. Miron **Bleiweiss-Trsteniški**, odvetnik, **Pintar** Vladimir odvetniški pripravnik, **Gruden** Rafael sod. pis. uradnik, **Mahnič** Rafael, banski svetnik, dr. **Krašovec** Ciril, odvetnik (Logatec) dr. **Vovk** Viktor, odvetnik, dr. **Gruden Josip,** odvetnik, za **rusko**: Peternel Ciril, profesor, dr. **Preobraženskv** Nikolaj profesor, **italijansko**: dr. **Benkovič** Ivo, odvetnik, **Gabrijelčič** Mihael, dvorni svetnik v pok., dr. **Gregorin** Gustav, bivši odvetnik, dr. **Eržen** Robert profesor, dr. **Stare** Egon odvetnik, dr. **Vovk** Janko, odvetnik, **Berden** Emil, učitelj **Pintar** Vladimir odvet. pripravnik, dr. Branko **Alujević**, prav. referent OUZD, dr. **Krašovec** Ciril, odvetnik (Logatec), **Gruden** Rafael, sodni uradnik (Vrhnika) dr. **Skaberne** Fran, odvetnik, **Mahnič** Rafael, banski svetnik, dr. **Vovk** Viktor, odvetnik, **Miklavčič** Franc, prokurist Zadružne gospodarske banke, dr. **Gruden** Josip, odvetnik, dr. **Krašovec** Ciril, odvetnik (Logatec), dr. **Fornazarič** Slavko, odvetnik (Lož), **Gruden** Rafael, sodni pis. uradnik (Vrhnika), dr. **Trost** Josip, gimn. profesor (Novo mesto), **Braz** Gusta, notarska uradnica in **Krali** Albin, zasebni uradnik (oba Metlika) in **Krisper** Franjo, javni notar (Črnomelj), **madžarsko**: **Mohorič** Ivan, generalni tajnik Zbornice za TOI, **Berden** Fran učitelj, **srbsko-hrvatsko**: **Pintar** Vladimir, odvetn. pripravnik, **Mahnič** Rafael, banski svetnik, dr. **Peršin** Aleš, odvetnik, dr. **Stare** Egon, odvetnik, **Vlach** Josip, upok. bančni ravnatelj **latinsko**: dr. **Novak** Franc, profesor na realki, dr. **Alujevič** Branko, pravni referent OUZD, **poljsko**: **Valdemar** Hasslakiewich, svetnik drž. žel., **Mole** Vojeslav univ. profesor, **portugalsko**: **Štrucelj** Dragotin, portugalski konzul, **špansko**: **Berden** Franc, učitelj, **Cerkvenič** Mirko, zasebni uradnik.

Nizozemsko: Knez Zdenko, veletrgovec; **francosko**: dr. Fran **Sturm,** univ. profesor, **Miklavčič** Franc, prokurist Zadružne gospodarske banke, dr. **Skaberne** Franc, odvetnik, **Grasselli** Andrej, mestni komisar, dr. Miron **Bleiweiss-Trsteniški**, odvetnik, dr. **Alujević Branko,** pravni referent OUZD, **Pintar** Vladimir, odvetniški pripravnik, dr. **Črnagoj** Ivan, publicist, **Bajuk** Hugon, gimnazijski profesor (Novo mesto); **angleško: Mulaček** Ivan, abs. phil. in zasebni učitelj, **Miklavčič** Franc, prokurist Zadružne gospodarske banke, dr. **Skaberne** Franc, odvetnik, **Pintar Vladimir,** odvetn. pripravnik in **Krisper** Leo, zasebnik (Črnomelj); **češko: Kostial** Ivan, gimnazijski profesor (Novo mesto).

Popis prebivalstva zaradi preskrbe z mlekom

Prehranjevalni zavod Vis. komisarijata za Ljubljansko pokrajino objavlja:

Da bi se zagotovila smotrna razdelitev mleka, se bo izvršil popis vsega prebivalstva v Ljubljani. Zato bodo organi mestnega prehranjevalnega urada te dni dostavili hišnim gospodarjem (upraviteljem) posebne obrazce **»Prijava za dodelitev mleka«** hišni gospodarji naj te obrazce takoj razdele vsem v njihovih hišah bivajočim družinskim poglavarjem in samskim osebam z lastnim gospodinjstvom.

Vsi družinski poglavarji in samske osebe z lastnim gospodinjstvom morajo te prijave točno izpolniti. Vpisati je treba vse družinske člane. posle in druge osebe ki dobivajo hrano (zajtrk)

Podnajemnike je treba vpisati le tedaj, ako dobivajo tudi zajtrk. Sicer se pa osebe brez lastnega gospodinjstva vpišejo tam, kjer dobivajo zajtrk (v mlekarnah, kavarnah. gostilnah, menzah).

Izrecno opozarjamo, da morajo izpolniti prijave vsi družinski poglavarji, ne oziroma

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 2. januarja: Makarij

DEŽURNE LEKARNE

Kino Matica: Železna krona
Kino Sloga: Potepuh
Kino Union: Zaročenca
Kino Moste: Močnejši od smrti, Med nebom in zemljo, Poljubi me Ludvik

DANAŠNJE PRIREDITVE

Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova ulica 7

Prvo kosilo v kuhinji Pokrajinskega podpornega društva

Ljubljana, 2. januarja

Po odredbi Ekscelence Visokega Komisarja je na novo ustanovljeno Pokrajinsko in podporno društvo v Ljubljani odprlo kuhinjo in obednico na velesejmu, da bi potrebni ljudje dobili vsaj obede. Z ustanovitvijo dobrodelnega društva, ki deluje v vsej Ljubljanski pokrajini, je bila nudena pomoč mnogim potrebnim revežem. V popolnoma obnovljenem Dolničarjevem paviljonu na Velesejmu s svetlo obednico bo dobivalo dnevno 500 ljudi kosilo, in sicer v dveh skupinah po 250 ljudi. Prvi obed je opoldne, drugi pa ob 14. uri.

V tej kuhinji, ki je bila včeraj otvorjena, so delili opoldne brezplačno kosilo. S pričetkom novega leta se je tako rekoč pričela dobrodelna akcija Pokrajinskega podpornega društva, za katero bo prebivalstvo globoko hvaležno Visokemu Komisarju. Slovesnosti so se udeležili tudi številni predstavniki oblasti. Jedilnica je bila slavnostno okrašena, gostje v obednici pa so bili pogoščeni.

Iz Spodnje Štajerske

— **Novi grobovi.** V Mariboru so umrli železničarjeva soproga Julija Dačko, stara 75 let, hišni posestnik Josip Brauchar, star 77 let, in upokojeni železniški sprevodnik Simon Bednařek, star 58 let. V Počehovi pri Mariboru je pa umrla zasebnica Elizabeta Lorber, stara 64 let.

— **Harakiri zaradi tihotapstva živil.** Bivši lastnik znane gostilne pri brežiškem kolodvoru »Pri veselem Tončku« je hotel oni dan pretihotapiti nekaj živil iz Pišec v Zagreb. Na cesti blizu Samobora so ga pa carinski organ zadržali. Da bi se izognil strogi kazni, si je z ostrim nožem prerezal trebuh. Prepeljali so ga v brežiško bolnico, kjer je kmalu umrl.

Imenovanja v Stranki

Rim, 2. jan. s. Na predlog Tajnika Stranke je Duce imenoval za inspektorja PNF fašista Salvatorja Gatta, bivšega podtajnika Stranke. Duce je na predlog Tajnika Stranke potrdil funkcije sedanjih članov nacionalnega direktorija, inspektorjev Stranke in poveljujočih zveznih Tajnikov.

Podaljšanje božičnih počitnic

Rim, 2. jan. s. **Da bi do skrajnosti zmanjšal težkoče v zvezi s kurjenjem šol in da ne bi obenem trpele študije, je minister za narodno vzgojo odredil, da se bo pouk pričel 19. januarja, namesto 9. januarja.**

Brezuspešni napadi

Berlin, 29. dec. s. Iz vojaškega vira poročajo, da so se v preteklem tednu neprestano nadaljevali napadi boljševikov na vzhodni fronti. Vsi napadi, ki so bili izvedeni v množicah in brez ozira na človeško življenje, so bili odbiti. Na nekaterih točkah fronte so nemški oddelki prodrli do sovražnih položajev in onemogočili tako vse sovražne poskuse za napad. V teh defenzivnih borbah je bilo uničeno mnogo tankov, in sicer 20 v odseku nekega armadnega zbora in 21 v odseku neke druge velike edinice. Tudi v odseku Petrograda so skušali boljševiki dvakrat v teku preteklega tedna prebiti obkoljevalni obroč, toda poizkusi so bili odbiti z velikimi izgubami za sovražnika, ki je izgubil 19. oziroma 25 tankov. V teku drugega poizkusa izpada iz Petrograda je imel sovražnik nad tisoč mrtvih v enem samem odseku. Velike izgube so imeli boljševiki tudi v napadih, ki so jih izvedli v loku Donca, kjer so italijanske in slovaške čete izvedle z uspehom protinapade.

Novoletna poslanica Švicarjem

Bern, 2. jan. s. Včeraj sta prevzela svoje funkcije predsednik in podpredsednik švicarske zveze. Predsednik je naslovil na narod poslanico, v kateri se zahvaljuje Bogu, da je Švici prihranil težke preizkušnje vojne. Toda cesta, po kateri hodimo, je izjavil predsednik, je čedalje ožja in čedalje težja. Ob novem letu moram opozoriti, da nas čakajo velike težkoče.

Naša majhna država ne razpolaga s surovinami in živi samo od svojega dela. Bolj kot katera druga je odvisna od izmenjave blaga z vsemi državami na zemlji. Razširjenje vojne bo čedalje bolj povečavalo naše težkoče.

Z včerajšnjim dnem je bila odpravljena kazenska zakonodaja v posameznih kantonih in je stopil vveljavo za ves zvezni teritorij enoten kazenski zakonik.

Japonska v novem letu

Tokio, 2. jan. s. Admiral Nahamura piše v nekem članku, da bo vojna v Aziji v letu 1942 potekla v znamenju velikih sprememb svetovne važnosti. Predvsem pa bodo osvobojene azijske rase, ki jih Anglosasi izkoriščajo. Pisec pravi, da Angloameričani niso sposobni zopet pridobiti izgubljene položaje, ker so pota v Orient tu popolnoma odrezana in pod kontrolo Japonske. Če tudi bi mogla Amerika in Anglija poslati v Pacifik nove ladje, bi jima nikoli ne uspelo potolči japonsko mornarico. Akcija Anglosasov se odslej omejuje na odpor v Singapuru in na Filipinih. Gospodarski blok, s katerim sta Anglija in Amerika skušal izadušiti Japonsko, je razbit. Japonska danes gleda lahko zmerom v najdaljšo vojno.

Srečno smo pričakali novo leto

Na silvestrovo zvečer je bilo mesto izredno živahno

Ljubljana, 2. januarja

Novo leto nas je skoraj presenetilo; prišlo je tako nenadno, kakor da smo pozabili na koledar. Nismo se pripravljali na slovo od starega leta kakor včasih. Tedaj so nas opozarjali, da se bliža novo leto, že tedne z vabili na nešteta silvestrovanja. Velika večina društev, ki jih res ni bilo malo, si je štela v posebno dolžnost, da priredi silvestrovanja. Samo po sebi se jim je zdelo razumljivo, da je n. pr. treba prirediti vsako leto vsaj maškerado pred pustom in Silvestrov večer ob koncu leta. Ljudje so pa menda tudi mislili, da se novo leto ne more začeti, če ga ne pričakajo na »Silvestrovem večeru«.

Ob tej priliki smo se pa lahko prepričali, da se novo leto začne tudi brez silvestrovanj, brezkončnega napivanja in novoletnega glavobola. Vendar bi pa preveč pričakovali od meščanov, če bi mislili, da ne bodo iskali nobenega nadomestila za silvestrovanje. Kakor je prav — res jim ne moremo ničesar očitati — so se spomnili na silvestrovo popoldne, da je starega leta konec in da je treba vsaj skromno pozdraviti novo leto. Ta slovesnost se je delila v dva dela: najprej se je bilo treba posloviti od starega leta javno, in sicer v kinematografih, gostilnah, gledališču...; potem so pa pohitili domov in vsaka družina je priredila svoje silvestrovanje, kakor se pravi, v svoji režiji.

V zabaviščih ni bilo nikjer nobenega prigodnega novoletnega programa. Toda občinstva se je vendar polastilo razpoloženje slovesnih trenutkov, tako da je bil tudi ta namen dosežen: prireditve so bile posvečene praznovanju začetka leta. Na vse večerne prireditve je bil izreden naval, še večji kakor ob božičnih dneh, ko so bili tudi vnaprej razprodani vsi prostori. V sredo zvečer pa mnogo ljudi ni moglo kupiti vstopnic in s posebno zavistjo so gledali na srečne, ki so jim bile dvorane odprte. Vendar je upanje, da so se potolažili kjer koli drugje.

Menda bi pol Ljubljane najprej »silvestrovalo« v »Veselem teatru«. V sredo je bila samo ena večerna predstava, reči je treba: premiera. Direktor, konferansje, igralec in skratka spiritus agens tega gledališča in še posebej vsega ljubljanskega smeha je najprej potolažil cenjeno občinstvo, naj se ne ustraši 13. programa. Tudi praznoverni so morali priznati, da se program ni ponesrečil, kar bi pa ne bilo končno tudi nič čudnega. Obiskovalci pa zdaj že pričakujejo od vsakega programa vedno česa novega in učinkovitega, kakor da so čudeži na tem malem odru samo po sebi razumljivi. Končno jih bo »Veseli teater« tako razvadil, da se brez njega ne bodo mogli smejati ob nobeni priliki. Morda bodo začeli celo razlikovati smešno od duhovitega, komiko od duhovitosti. Zdaj šele so naši meščani sprevideli, česa so tako zelo pogrešali, kar so iskali pogosto zaman v kinu in drugih zabaviščih — iskrenega smeha, ki je potreben tudi za duševno, ne le telesno prebavo, kajti pogosto človeku kaj obleži tudi v glavi ali na srcu, ne le v želodcu. Ljubljančani so se torej v sredo zvečer nasmejali, kar je treba povedati, saj ni brez pomena, če so naskočili novo leto oboroženi s smehom.

Nekaterim se je zdel najbrž Silvestrov večer prekratek in zato so skušali nadomestiti včeraj, kar so bili zamudili. Zabavišča so bila zopet prenapolnjena kakor v sredo in povsod je kraljevalo veselje. Seveda je pa bilo to veselje nedolžno in ni prestopalo mej dostojnosti.

Na ulicah se je vendar nekoliko poznalo, zlasti dopoldne, da so nekateri pričakovali doma budni novega leta. Najbrž so ga pričakali tem lažje že zaradi tega, ker se je začelo uro prej kakor preteklo leto. Na to pa menda ni nihče pomislil, da je v veljavi tako zvani letni čas in da se je torej novo leto začelo »po staremu« že ob enajstih.

Na novega leta dan radi spimo že zaradi tega, da nam ni treba sprejemati voščil. Lep običaj je — in lepe običaje smo včasih spoštovali — da meščanom voščijo srečno novo leto vsi njihovi dobavitelji in redni obiskovalci. Včasih so delili celo smetarji tiskana voščila ob novem letu. Če bi pa že odklanjali vsa novoletna voščila, je treba vsaj sprejeti dimnikarjevo s posebnim veseljem, kajti kdo ne verjame, da dimnikar nosi srečo?! Dimnikarji pa poznajo tudi dobro navade meščanov in dandanes ne prihajajo več voščit sreče na novega leta dan na vse zgodaj kakor so v starih časih. Tedaj so meščani še trdno verjeli, da prinaša srečo moški, če pride voščit prvi in zato so bili dimnikarji zjutraj z veseljem sprejeti. Pozneje je pa prišlo v navado, da so meščani na novega leta dan zjutraj raje srečno zaspali. Odvili so zvonce in nihče jih ni mogel spraviti na noge, čeprav je skušal podreti hišo. Tudi mlekarice so v dolgih letih sprevidele, da novoletno trkanje ne premakne meščana s postelje. Včeraj so sicer nekateri celo pričakovali mlekarice zjutraj z namenom, da bi raje oni njim voščili, kajti naklonjenost mlekaric ni tako brez pomena. Toda mlekaricam ni mnogo za naša voščila. Dimnikarji nam nameravajo še voščiti, saj je še najmanj 8 dni časa. Najbolj podjetni, kakor vselej, so bili kolporterji, ki so že v sredo zvečer delili voščila, seveda tiskana. Nočejo se odpovedati svojih starih pravic, zato pa tudi vedo, kako je treba zvoniti, da se končno vrata odpro.

Toliko jih je še, ki so nam še voščili z obema rokama: z desnico so se rokovali, levico so elegantno iztegnili, kakor se razume samo po sebi. Vendar voščilcev ni bilo toliko kakor včasih. Prejšnja leta smo poznali celo poklic voščilcev. V tiskarni so naročili tiskana voščila, ki so jih potem cele tedne — prodajali vsem po vrsti, ne glede na to, ali so jih poznali ali ne. Posel je bil zelo preprost: pomoleti je bilo treba samo voščilce, ne da bi odprl usta, in nastaviti roko. Do bi kdo odklanjal srečo, ni bilo treba niti misliti. »Srečni« prejemniki voščil so pa bili tudi tako presenečeni, da niso prišli niti do besede; mehanično so posegali po mošnjičkih, da jim ni bilo treba še razpravljati o sreči in kazati neumnega obraza.

Tako smo torej srečno pričakali novo leto in danes menda nihče ne žaluje, da ni silvestroval v starem slogu in da je vedre glave.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16., 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA * TELEFON 22-41
Epohalno filmsko veledelo! Največji film zadnjega časa!
Železna kronа
Gino Cervi, Luisa Ferida, Massimo Girotti, Elisa Cegani in na tisoče drugih igralcev in statistov.

KINO UNION * TELEFON 22-21
Večna iluzija
zadnji in najboljši film slovitega režiserja Franca Capre. Jean Arthur, James Stewart, Lyonel Barrymore itd.

KINO SLOGA * TELEFON 27-30
Izvrstna in zabavna filmska burka
Potepušček
V glavni vlogi poznani filmski komik Macario

DNEVNE VESTI

— **Papež je blagoslovil na Silvestrovo 1000 novoporočencev.** Zadnji dan minulega leta je papež Pij XII. sprejemal vse dopoldne osebe, ki so ga želele videti in prejeti njegov blagoslov. Sprejemne dvorane je polnila skupina za skupino in računajo, da je bilo navzočih nad 3000 oseb, med njimi okoli 1000 novoporočencev. Papež je vsakega posebej nagovoril, izpodbujal k življenjski hrabrosti in ga blagoslovil. Sprejemi so trajali od 9. do 14. ure.

— **Uspehi Emme Gramatice.** Kakor smo zabeležili, gostuje te dni v Trstu znana igralka Emma Gramatica z večjo igralsko družino. Gramatica je zbudila splošno zanimanje in vse predstave v Verdijevem gledališču so bile razprodane. Na Silvestrovo so igrali Scribejev »Razbiti kozarec« in navzoči so prirejali igralcem ob koncu vsakega dejanja tople aplavze. Snoči je bila na sporedu Gottajeva »Bardova gospica«, danes pa se Gramatica in njena skupina poslovila od Trsta z D'Annunzijevim »Mrtvim mestom«.

— **Sneg je pobelil Rim.** Med tem ko se pri nas dušimo v prahu in vlada ostra suha zima, je po vsej južni Italiji na Silvestrovo popoldne zapadel sneg. Neobičajni vremenski pojav je prebivalce močno presenetil, povzročil pa tudi manjše nesreče. Najhujša se je zgodila v Rimu na trgu Clodiu, kjer je velik avtobus, ki so mu na gladki cesti odpovedale zavore, zdrsnil s svoje poti in zajel dve osebi. Pri tem je neka gospa izgubila življenje, druga pa utrpela težje poškodbe.

— **Telefonski promet med Hrvatsko in Švico.** Med Hrvatsko in Švico je bil te dni otvorjen reden promet, in sicer potom telefonske linije Zagreb—Berlin. Triminutni pogovor stane 6.60 zlatih frankov, ki od njih pripada Hrvatski 2.10, Nemčiji 3, Švici pa 1.60 zl. franka. Dovoljeni so državni in zasebni pogovori, pogovori s pozivnico, nujni letalski pogovori, pogovori, ki zahtevajo važna obvestila, in podobni.

— **Nemški učenjak o novi Hrvatski.** Nemško zemljepisno društvo je nedavno priredilo predavanje znanega znanstvenika dr. von Loescha o novi Hrvatski. Dr. Loesch je v svojem predavanju najprej poudaril stoletne borbe hrvatstva proti mohamedanstvu oziroma turškim vdorom v Bosno, nato vplive na Hrvatsko za bivše Avstrije in naposled vpliva, ki se je pod njimi razvijala Hrvatska v bivši Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev ter v poznejši Jugoslaviji. Dr. von Loesch je naposled poudaril, da je med sedanjo svetovno vojno dr. Pavelić dal hrvatski državi dokončno obliko, ki je spričo njegovega trdnega položaja in spričo močnega ustaškega pokreta nihče več ne bo mogel izpremeniti.

— **Nova upravna razdelitev Srbije.** Poročali smo že, da je notranji minister sedanje srbske Nedićeve vlade Acimović s posebnim odlokom ukinil dosedanjo upravno razdelitev Srbije na banovine in odredil novo razdelitev na okrožna glavarstva. Po tej novi upravni razdelitvi je Srbija razdeljena na 14 okrožnih glavarstev, in sicer na banatsko s sedežem v Petrovgradu, beograjsko s sedežem v Beogradu, valjevsko s sedežem v Valjevu, zaječarsko s sedežem v Zaječaru, kragujevško s sedežem v Kragujevcu, kraljevsko s sedežem v Kraljevu, kruševsko s sedežem v Kruševcu, leskovško s sedežem v Leskovcu, mitroviško s sedežem v Kosovski Mitrovici, moravsko s sedežem v Čupriji, požarevško s sedežem v Požarevcu, užiško s sedežem v Užicah in šabačko okrožno glavarstvo s sedežem v Šabcu. Novi srbski okrožni glavarji, ki so že imenovani, imajo pooblastila, kakršna so imeli prej bani, in so v svojih okrožjih najvišji predstavniki srbske vlade. Ostala upravna razdelitev sedanje Srbije je enaka prejšnji: okrožna načelstva oziroma glavarstva se dele na okrajna glavarstva, ta pa na upravne občine.

— **Zatemnjevanje v Zagrebu.** Po najnovejši odredbi poveljnika hrvatske narodne zaščite kapetana bojnega broda Riharda Kubina morajo biti na Hrvatskem v januarju vsi javni in zasebni prostori po predpisih zatemnjeni od 18. do 6. ure, v februarju od 19 do 6. ure, v marcu od 19. do pol 6. ure, v aprilu od 20. do 5. ure, v maju od pol 21. do 4. ure, v juniju od pol 22. do 3. ure, v juliju ob istem času, v avgustu od pol 21. do 4. ure, v septembru od 20 do 5. ure, v oktobru od pol 19. do pol 6. ure, v novembru od 18 do 6. ure in v decembru ob istem času. Kdor zatemnitvenih odredb ne bo upošteval, bo najstrožje kaznovan.

— **Velik sneg na Hrvatskem.** Na vsem področju velike hrvatske župe Sana-Luka že več dni sneži, da so snežne plasti že nad 1 m visoke. Velik sneg ovira železniški in cestni promet, potrgal pa je tudi vse brzojavne in telefonske vode. Banja Luka je zaradi tega odrezana od sveta. Tudi na vsem ostalem področju Bosne so snežne plasti zelo visoke, tako da predstavljajo resno oviro zlasti za železniški promet.

— **Baranja ima 272 ljudskih šol.** Kakor poročajo zagrebški dnevniki, je na področju velike hrvatske župe Barania, ki ima svoj sedež v Osijeku, 272 ljudskih šol, kar v glavnem zadošča za potrebe prebivalstva. Trenutno grade v župi Baranja še dve šoli, in sicer v Vukojevcih in Jelisavcih. Hrvatska vlada namerava prosvetno delo v Baranji še bolj razširiti in izpopolniti.

— **Za preosnovo srbskega šolstva.** V prostorih znanega Kolarčevega vseučilišča v Beogradu se je nedavno vršilo zborovanje beograjskih prosvetnih delavcev, ki so se ga udeležili vseučiliški profesorji, profesorji srednjih ter meščanskih šol in ljudskošolski učitelji. Zborovalci so razpravljali zlasti o preosnovi srbskega šolstva, ki je nujno potrebna spričo nedavno nastalih razmer. V Srbiji bodo že na ljudskih šolah uvedli najstrožje načrtno borbo proti komunizmu in tudi proti vsem ostalim škodljivim vplivom, ki jim je podvržena mladina v vseh velemestih.

— **Iz hrvatske diplomatske službe.** Nedavno imenovani prvi hrvatski poslanik pri finski vladi dr Ferdinand Bošnjaković je že odpotoval na svoje novo službeno mesto. Pred svojim odhodom je izjavil novinarjem, da je srečen, ker bo zastopal neodvisno hrvatsko državo pri narodu, ki tako tesno z Nemčijo in drugimi osnimi državami sodeluje v borbi proti komunizmu in ki se je v svojem narodnem pokretu doslej izkazal za tako žilavega.

— **Pridelovanje soje na Hrvatskem.** V letu 1941 je imela Hrvatska s sojo zasejanega polja 7411 ha. Pridelek je znašal okrog 80.000 metrskih stotov.

— **Zavod za pospeševanje gospodarstva na Hrvatskem.** V hrvatskem gospodarskem ministrstvu bo v kratkem ustanovljen Zavod za pospeševanje gospodarstva in tehnična raziskavanja.

— **Za izboljšanje morale na Hrvatskem.** Poročali smo že, da je bil pred več kakor mesecem dni pri zagrebški policijski upravi ustanovljen poseben oddelek, ki mu je namen pobijati prostitucijo in sploh nemoralo v samem Zagrebu. Že tedaj so zagrebški listi napovedovali, da bodo enaki oddelki ustanovljeni tudi pri upravah policij vseh ostalih večjih hrvatskih mest. Prostitucijo na ulicah hočejo na Hrvatskem povsem zatreti in je verjetno, da bodo spet obnovili tkzv. kasernirano prostitucijo oziroma prostitucijo v javnih hišah, kakršna je bila prej v vseh srbskih in hrvatskih mestih. Zagrebški listi zdaj poročajo, da pripravlja hrvatsko ministrstvo za narodno zdravje posebno zakonsko odredbo, ki bo uredila vprašanje prostitucije na Hrvatskem in obsegala najstrožje kazenske sankcije za vse tiste, ki bi se vdajali nemoralnemu življenju, največjemu škodljivcu narodnega zdravja. Kako bo neodvisna hrvatska država uredila to vprašanje, ni še znano in zagrebški listi o tem še ne poročajo, vendar pa je videti, da bo končna odločitev padla kmalu in bomo o njej tedaj tudi mi poročali.

— **Omejitev v obrtniški stroki na Hrvatskem.** Hrvatski državni glavar dr. Ante Pavelić je podpisal posebno zakonsko odredbo, ki za dobo enega leta prepoveduje izdajanje pooblastil in dovoljenj za obratovanje po obrtnem zakonu. V tem enoletnem omejitvenem roku je prepovedano tudi ustanavljanje podružnic že obstoječih pridobitnih podjetij, kakor so podružnični lokali, prodajalnice, poslovalnice, delavnice in podobno. Izjeme veljajo le za industrijska podjetja, ki so nujno potrebna za gospodarstvo neodvisne hrvatske države, če ustanovitev podružnic na predlog pristojnih trgovskih, obrtnih oziroma industrijskih zbornic ter strokovnih združenj odobri minister hrvatskega narodnega gospodarstva. Od omejitve so izločena tudi obrtna podjetja, ki jih ustanove proizvodne zadruge obrtnikov ali če jih ustanovi sama država, mestna občina ali kaka druga samoupravna ustanova.

— **Prepoved prodaje angleških in ameriških gramofonskih plošč.** Iz Rima poročajo, da je Ministrstvo za ljudsko kulturo prepovedalo prodajo gramofonskih plošč, na katerih so reproducirane pesmi in plesni komadi ameriških in angleških skladateljev. Prepoved je v zvezi s prejšnjo prepovedjo javnega izvajanja glasbe, katere avtorji so židje ali državljani sovražnih držav.

— **Smrt kiparja Geygerja.** V Firenci je umrl znani berlinski kipar in slikar prof. Ernest Geyger, ki je že več let bival v lepem mestu ob Arnu. Nedavno je bil ob svoji 80letnici odlikovan od vodje nemške države z Goethejevo medaljo. Pred mrtvaškim odrom umrlega so se poklonili umetniki in odlične firenške osebnosti.

— **Vsi delodajalci,** ki plačujejo uslužbenski davek v davčnih znamkah, morajo v teku januarja 1942-XX pristojni davčni upravi predložiti v pregled knjižice uslužbenskega davka za leto 1941. Če knjižic ne predlože, se bo proti njim postopalo po čl. 139 odn. v primeru utajbe po čl. 142 zakona o neposrednih davkih.

— **Davčne karte.** V smislu čl. 95 zakona o neposrednih davkih ter dodatnih izpremembah si morajo vsi poslodajalci, ki zaposlujejo hišno služabništvo, nabaviti davčne karte za leto 1942-XX. Davčne karte je nabaviti v roku od 2. do 31. januarja 1942-XX. Poslodavec, ki davčne karte vobče ne nabavi ali je ne nabavi pravočasno, plača kot kazen petkratno vrednost davčne karte. V izogib kazenskim posledicam se vabijo vsi poslodajalci, da davčne karte pravočasno nabavijo pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg 5/II. soba 14. Karta z vsemi sporednimi davščinami stane 30 lir 50 cent.

— **Količina olja in masti v Tržaški pokrajini.** Tržaška prefektura je objavila v zvezi z določbami Generalnega ravnateljstva za prehrano, da bodo za januar spremenjene količine olja in masti, ki pripadejo na vsakega prebivalca v Tržaški pokrajini. Ta mesec bo prejel vsak imetnik živilske nakaznice po 2 decilitra olja, 150 g masla in 50 g svinjske masti.

— **Dva slikarska ateljeja zgorela.** Velik požar je uničil v Rimu atelje slikarja Gilberta Ceracchinija. Plamen, ki je udaril iz peči, je naglo zajel vso opremo, nato pa prešel še v sosedni atelje slikarja Karla Socrata. Gasilci, ki so brž prihiteli na kraj požara, so omejili ogenj, da se ni širil še naprej.

— **Prvi hrvatski proračun.** Hrvatski finančni minister pripravlja prvi proračun neodvisne Hrvatske. Poedini ministri so se o njem že posvetovali in te dni se je sestal ministrski svet, kateremu je finančni minster dr. Košak poročal o proračunu, ki je bil odobren. Prvi hrvatski proračun je bil objavljen včeraj in je s tem stopil v veljavo.

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 105 z dne 31. decembra 1941-XX objavlja kr. uredbo z dne 17. oktobra 1941-XIX., št. 1330 dopolnilna določila h kr. ukazu z dne 3. septembra 1941-XIX. št. 882 o prepovedi odsvojitve in izvoza platine, zlata, srebra biserov in drugih dragih kamnov.

— **Nov sodni tolmač za italijanski jezik.** Odvetnik v Črnomlju dr. Rasto Tusulin je bil imenovan za stalnega zapriseženega sodnega tolmača za italijanski jezik pri okrajnem sodišču v Črnomlju.

— **Nov grob.** Včeraj je umrl v Dolskem pri Ljubljani posestnik in gostilničar g. Miroslav Medved, znan daleč naokrog in priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Pogreb bo jutri ob 15. iz Tomačevega na pokopališče k Sv. Križu, kjer polože pokojnikove zemske ostanke v začasni grob. Bodi mu lahka zemlja, težko prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

— **Številne nesreče.** V sredo in včeraj so prepeljali v ljubljansko bolnico številne ponesrečence z dežele in iz mesta. — Fr. Štancar, 33-letni delavec iz Ljubljane, je padel v Zeleni jami s kolesa in potolkel na glavi in rokah. — Ivana Pleško, 21-letna delavka, doma iz Lukovice in zaposlena v Ljubljani, je prišla na Tržaški cesti pod avtomobil. Ranjena je po telesu. — Majda Marolt, 12-letna hči železničarja s Sv. Petra ceste, si je pri drsanju zlomila levo nogo. — Fr. Strnad, 17-letni sin kočarja iz Struge, Dobropolje, si je pri padcu zlomil desnico. — Vinko Jaklič, 24-letni sin mlinarja in žagarja iz Velikih Lašč je ranjen na glavi. Nekdo ga je udaril po nesreči. — Iva Kremenščak, 66-letna posestnica iz Račne, si je pri padcu zlomila levico. — Lovrenc Urbančič, 37-letni posestnik iz Brezovice si je pri padcu nalomil rebra. — Karol Martelanc, 53-letni mehanik iz Borovnice, si je pri padcu ranil na levici. — Ivanka Vrhunc, 46-letna trgovka iz Ljubljane, je padla s kolesa in se ranila na nogah. — Jožefa Raden, 37-letna delavka v tovarni »Motvoz«, v Grosupljem, je bila pripeljana nezavestna v bolnico. Ko se je zavedla, ni mogla povedati, kako se je pripetila nesreča. Ranjena je na glavi in rokah. Najbrž je prišla pod avtomobil.

Iz Ljubljane

—lj **Nova pot na Rožniku** je deležna zadnji čas po časopisih obilo hvale. Toda kdor sedaj hodi po njej, dobi čisto drugačno mnenje, kajti ponekod je cesta pravi ledenik. Ko je zapadel zadnji sneg, so si zgazili pot maloštevilni pešci sami, dočim je bila pred 50 leti gaz zorana prav do hotela Tivoli (prej Švicarji). Po zadnjem velikem snegu je nastopil jug. Po dežju je posijalo solnce in pobralo ves sneg na prisojnih mestih, tako da sedaj edini delavec čisti odtoke in pometa cesto. Toda, kjer je senca, tam so povsod poledenela tla, zlasti na šišenski strani, od rezervoarja doli, po klancih proti Drenikovem vrhu in Zg. Rožniku, od Verbičeve vile proti Čadu, še celo pri tivolskem gradu ob vstopu v gozd so poledenela tla, tako da je pravi čudež, da se še ni kdo ponesrečil. Vseh teh ledenikov bi ne bilo, če bi po prvem velikem snegu zorali pot, ter zaposlili nekaj delavcev, da bi osnažili cesto na prisojnih mestih in s krampi razbili in odmetali poledico. Brezposelnih je dovolj! Zaposlite jih!

—lj **Malo se je ogrelo.** Mraz se je stopnjeval do torka, ko je bil doslej najmrzlejši dan v tej zimi, ko je najnižja temperatura znašala celo do —15°. V sredo je bilo že malo topleje: minimalna temperatura je znašala —10.5°. Včeraj se je še bolj ogrelo, čeprav tega zaradi burje nismo posebno čutili; včerajšnja maksimalna temperatura je znašala —0.6°. Davi je znašala minimalna temperatura —7.6° sredi mesta. Zunaj je bilo malo hladneje. Zračni pritisk je še vedno zelo visok, zato je še težko napovedovati, ali se bliža južno vreme, kakor bi se zdelo po porastu temperature.

—lj **Ribji trg.** Danes je bilo naprodaj nekaj morskih rib. Prodajali so pasare po 24 lir kg in svežo polenovko po 28 lir. Imeli so pa tudi nekaj rečnih rib: krape po 22 in ostriže po 24 lir.

—lj **Pokrajinsko ravnateljstvo dela** je darovalo v spomin pok. g. Vrankarja Vinka, člana Pokrajinskega namestitvenega urada 500 lir Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč. Tvrdka Franc Stupica v Ljubljani je darovala namesto običajnih novoletnih voščil odjemalcem Pokrajinskemu odboru R. K. 1.000 lir. — Plemenitim darovalcem iskrena hvala!

—lj **Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani.** Starši in skrbniki učencev in učenk imenovane šole se vabijo, da se udeleže vsi roditeljskega sestanka, ki bo v ponedeljek, dne 5. jan. 1942 ob štirih popoldne v poslopju šole in na katerem bodo poročali zastopniki staršev, ki so prosili za zopetno otvoritev šole.

lj **Davčna uprava za mesto v Ljubljani** razglaša, da je treba v roku od 2. do 31. januarja 1942-XX vložiti: a) prijave za odmero pridobnine, posebnega davčnega dodatka po čl. 59/II in davka na samce; b) prijave splošnega in skupnega davka na poslovni promet, luksuznega davka in doklade za Narodni sanitetni fond za davčno leto 1942-XX; c) prijave za odmero rentnine za davčno leto 1942-XX. Podrobnejša navodila so razvidna na uradni deski davčne uprave za mesto in Mestnega načelstva v Ljubljani.

—lj **Vse ljubljanske trgovce** opozarja mestni preskrbovalni urad, odsek za razdeljevanje moke, riža in testenin, da bo sprejemal odrezke živilskih nakaznic za mesec december v petek 2. januarja od trgovcev z začetnimi črkami A—M, v soboto 3. januarja pa od trgovcev od N—Ž. Kasneje predloženi odrezki za december ne bodo sprejeti, na kar izrecno opozarjamo. Razdeljevanje blaga na živilske nakaznice za januar se bo pa pričelo v ponedeljek 5. januarja 1942 po že znanem vrstnem redu.

Dogoni klavne živine

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za klavno živino:

V ponedeljek 5. januarja v Stični za govedo in svinje;

v ponedeljek 5. januarja v Št. Jerneju;

v sredo 7. januarja v Mokronogu za govedo in svinje;

v sredo 7. januarja v Ljubljani za govedo in svinje;

v sredo 7. januarja v Kočevju za svinje.

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 2. jan., ob 15.: »Bog z vami, mlada leta!« Dijaška predstava. Zelo znižane cene.

Sobota, 3. jan., ob 17.30: »O, ta mladina.« Izven. Znižane cene.

Nedelja, 4. jan., ob 14.: »Sneguljčica.« Mladinska predstava. Izven. Zelo znižane cene. — Ob 17.30: »Boter Andraž.« Izven. Znižane cene.

OPERA

Petek, 2. jan.: Zaprto. (Generalka.)

Sobota, 3. jan., ob 17.: »Seviljski brivec.« Izven. Znižane cene.

Nedelja, 4. jan., ob 16.: »Madame Butterfly«. Izven.

Finsko notranje posojilo

Helsinki, 2. jan. s. Po soglasni odobritvi parlamenta, je državni svet bil pooblaščen za razpis notranjega posojila v letu 1942. v višini 1760 milijonov, s katerim se bodo amortizirali državni dolgovi.

Nove velike davščine v Sovjetski zvezi

Rim, 31. dec. s. Da bi moglo biti kos vedno večjim vojnim izdatkom, na drugi strani pa zaradi manjšanja prejemkov, ker so odpadla prostrana ozemlja, ki so jih zasedle čete osi, a na tretji strani tudi zaradi premajhne pomoči plutokratskih velesil, je predsedništvo vrhovnega sveta Sovjetske zveze odredilo nove ogromne davščine za vse nemobilizirane državljane. Tako bodo morali vsi nemobilizirani moški do 60. leta in vse nemobilizirane žene do 50. leta starosti plačevati progresivni davek, ki gre od 120 rubljev za letne dohodke 24.000 rubljev navzgor.

Obnova zasebne lastnine v zasedenih krajih Rusije

Berlin, 31. dec. s. Nemški komisar za vzhodne pokrajine je odredil, da se hišna lastnina, ki je bila pod sovjetskim režimom podržavljena, vrne zakonitim lastnikom. Bivši lastniki ali njihovi sorodniki morajo v ta namen predložiti posebno prošnjo. Za sedaj pa še ne gre za popolno vrnitev. Vsi poklicani bodo imeli samo pravico, da prevzamejo upravo poslopij in da pobirajo najemnino. Razen tega bodo rešene samo prošnje oseb, ki ne uživajo zaupanja le v osebnem pogledu, temveč tudi glede plačevanja davkov.

Težave v angleškem gospodarskem življenju

Rim, 31. dec. s. Vojna zahteva v Angliji radikalno spremembo dosedanjega življenja. Nihče ne živi več svojega normalnega življenja, čigar pogoji so popolnoma spremenjeni. Angleške tovarne izdelujejo danes samo to, kar je nujno potrebno za civilno prebivalstvo. Vsa velika podjetja delajo odslej samo za vojno industrijo, seveda z velikimi težavami, ker so morala v ta namen popolnoma spremeniti svoje naprave. Tako na primer izdelujejo tvornice čevljev torpeda, tvornice lasnic pa motorje za letala, a vse druge dele letal tvornice za igračke. Ker je bilo na razpolago premalo izkušenega delavstva, morajo nujno uporabljati tudi nestrokovno osebje, tako da se težavam zaradi prehoda iz civilne v vojno industrijo pridružujejo še težave v pogledu strokovno izučenega delavstva.

MALI OGLASI

NI SE VAM BATI HRIPE,
če uživate stalno zdravilno in bolezni pregnajočo **Ambroževo medico**, ki jo dobite v — MEDARNI, Ljubljana, Židovska ulica 6. 87

PRODAM
kuhinjsko kredenco in kopalno banjo. — Josip Zorman, Breg 14. 88

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo tužno vest, da je danes 1. januarja 1942. ob ½ 6. uri zjutraj naš nepozabni soprog, oče, stari oče, brat, stric, tast, gospod

Miroslav Medved

posestnik in gostilničar v Dolskem pri Ljubljani

v 63. letu starosti, previden s tolažili sv. vere, po dolgi mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb pokojnika bo v soboto, dne 3. januarja 1942 ob 15. (3.) uri popoldne iz Tomačevega v začasni grob k Sv. Križu.

Ljubljana, Tomačevo, Dolsko, Dev. Marija v Polju, dne 1. januarja 1942.

Žalujoče rodbine:
MEDVEDOVA, SEMRAJČEVA, ING. TUMOVA, BABNIKOVA

Novo leto nekdaj in danes

Človeštvo še danes ne praznuje enotno nastopa novega leta, čeprav se je sistem časovnega štetja oprt na gibanje solnca uveljavil pri večini kulturnih narodov

Ljubljana, 30. decembra

Kulturni razvoj človeštva se odraža tudi v njegovem smislu za čas in za časovno opredelitev dogodkov. Nomad, ki je drvel s svojim družinskim vozom po celinah sem in tja, prehajal iz enega klimatičnega področja v drugo, do časa ni imel in niti ni mogel imeti pravega odnosa. Ker je jemal od prirode in zemlje le tisto, kar sta mu ponujali sami od sebe, ni imel vzroka, da bi ju povezal s časom in izvajal iz tega nujne posledice. Šele ustaljeni človek, ki se je zaril s svojimi rokami in orodjem v zemljo, jo prisilil, da mu je redno poplačevala njegov trud, je začel opazovati vpliv vremenskih sprememb, periodično izmenjavo mraza in toplote, sušnih dni in deževne dobe. Iz tega se mu je nujno porodila potreba, že vnaprej približno določiti nastop te ali druge koristne ali škodljive spremembe. Štetje časa in čim natančnejša opredelitev nastopa sprememb sta se tako javljali kot nujni potrebi pri premagovanju in podrejanju narave.

Tako je človeštvo že kmalu po svoji ustalitvi začelo razmišljati o primernem časovnem šteju. Naravna enota takega štetja je bil seveda dan, ki pa je bil za večje dobe veliko prekratek. Že zelo zgodaj najdemo v kulturni zgodovini mesec kot višjo časovno enoto. V starem orientu je mesec štel 29.5 dneva in je bil razdobje med dvema mlajema.

Toda tudi mesec ni bil dovolj dolg. Izmenjava letih časov je daleč prekoračevala njegov okvir in narava sama s svojimi vremenskimi preobrazbami in periodično se ponavljajočimi nebesnimi pojavi je silila človeka k večji računski časovni enoti. Opazovanje narave skozi stoletja je že primitivnega človeka, ki se vprašanja ni lotil znanstveno, navajalo k izkušnji, da se določeni pojavi v naravi redno ponavljajo. Po dolgotrajnem opazovanju zvezd se je počasi izcimilo deljenje časa na leta. Tako so že v starem Egiptu po vidnosti zvezd ob vzhodu in zahodu sonca določili dolžino leta na 365 dni. Za Egipčane, ki jim je bilo točno računanje časa v zvezi s plodonosnimi Nilovimi poplavami nadvse potrebno, je nastopil začetek novega leta z vidnostjo zvezde Siriusa na jutrnem nebu. Egipčanska delitev časa pa je imela napako. Bila je gibljiva in po 1461 letih so Egipčani slavili nastop novega leta v vseh letnih časih. Tako so stari Egipčani računali do 4. in 5. stoletja pred Kristom.

Prvi poskus sestaviti določeno število mesecev v leto so napravili Babilonci. V 6. stoletju pred Kristom so šteli kot eno leto 12 mesecev, ki so bili izmenoma dolgi 29 oziroma 30 dni. To je tako imenovano lunino leto in to štetje časa uporabljajo še danes mohamedanci. Začetek leta se torej tudi v tem sestavu menja in preide v 34 letih vse letne čase.

Gibljivost nastopa dneva novega leta pa ni bila že v starih časih mnogim po volji. Nekatera ljudstva so skušala odpraviti to napako s prestopnim mesecem, kar imenujemo vezano lunino leto ali s tujim znanstvenim izrazom lunisolarno leto. Ponekod, kakor na primer v stari Grčiji, so začetek leta vezali na določene dogodke (računanje po olimpijadah).

Končno se je izoblikovalo računanje časovnih dob po gibanju sonca. Trdno sončno leto se je izkazalo kot najprimernejše, ker je začetek leta v stalnem odnosu z letnimi časi. Tudi v tem računanju so bili prvi učitelji človeštva stari Egipčani, pri katerih se je s sončnim letom seznanil Cezar in ga pozneje uvedel tudi v vsem rimskem imperiju.

Julijanski koledar, predhodnik našega današnjega koledarja, je delo Cezarja. Leta 47. pred Kristom je takrat v Rimu veljavni koledar pokazal napako, ki ga je od tropičnega leta ločila za 67 dni. Tako so Rimljani l. 46. pred Kristom, ali kakor so tedaj šteli 708 po ustanovitvi Rima, imeli izredno dolgo leto, ki je štelo 445 dni. Nazvali so ga annus confusionis. S Cezarjevo reformo je 1. januar padel na prvi mlaj po zimskem sončnem obratu in je bila vzeta kot povprečna dolžina leta doba 365.25 dni. Določeno je bilo, da sledi vedno po treh letih s 365 dnevi četrto s 366 dnevi. Kot prestopni dan pa ni veljal morda 29., temveč 24. februar.

Toda novo štetje še nikakor ni hotelo delovati, kot so si reformatorji želeli. Po Cezarjevi smrti so namreč zagrešili napako in vrinili prestopni dan vsako tretje leto. Popravil je to zmenšnjavo rimski cesar Avgustus, ki je l. 757. po ustanovitvi Rima oziroma 4. po Kristovem rojstvu znova uredil pravilno štetje in vrstitev prestopnega leta.

Venlar julijanski koledar še ni bil popoln. Izkazalo se je med uporabo, da je koledar po 129 letih za en dan predolg. Ko se je zbral cerkveni zbor v Niceji, pomladno enakonočje ni več padlo na 24., temveč na 21. marca. Toda koledar je ponovno uredil šele papež Gregor XIII., ki je sklical posebno komisijo učenjakov in ji poveril reformo. V tej komisiji so sodelovali znani možje in učenjaki: Bamberžan matematik Clavius, Španec Peter Ciaconius, Italijan Ignatio Danti in kardinal Sirtelli. Komisija je sprejela predlog reforme, ki ga je predložil Italijan Luigi Silio. Ker je takrat poteklo po Cezarju približno 13 krat 129 let, je padlo pomladansko enakonočje na 11. marca. Da bi padlo na 21. marca, kakor je sklenil cerkveni koncil v Niceji, so leta 1582. izpustili 10 dni. Zgodilo se je to oktobra meseca, ko je 4. oktobru sledil takoj 15.

Gregorjanski koledar pa še vedno ni popoln. Razlika se pokaže šele po 10.000 letih, ko pride z naravnimi dogodki navzkriž na en dan. Gregorjanski koledar si je počas pridobival veljavo v vseh evropskih pa tudi izven evropskih deželah. Leta 1583. so ga sprejeli katoličani v Nemčiji in Švici, na Poljskem je bil uveljavljen 1586, na Madžarskem 1587, nemški protestanti so ga uvedli l. 1700, istega leta je bil uveljavljen tudi na Nizozemskem, na Danskem 1699, v Angliji 1752, na Švedskem 1753. Mnogo več odpora je bilo na krščanskem vzhodu, kjer so se šele v sedanjem stoletju prilagodili gregorjanskemu štetju vsaj oficielno, medtem ko cerkve še vztrajajo pri julijanskem koledarju.

Pred Cezarjem so v starem Rimu začeli novo leto s 1. marcem, kar je veljalo pri Rusih do l. 1250. Bizantinci so praznovali nastop novega leta 1. septembra in tudi po njih so se Rusi zgledovali dolga stoletja, vse do l. 1700.

Praznovanje nastopa novega leta je danes pri vseh kulturnih narodih razen mohamedancih 1. januarja. Izjeme med krščanskimi narodi so Kopti, ki praznujejo začetek novega leta 1. avgusta, sirijski kristjani 1. septembra, Nestorianci in Jakobiti 1. oktobra. Židje praznujejo sedaj novo leto 1. dan v mesecu Tišri, ki pade v september in oktober. Na Kitajskem pade novo leto na dan po mlaju, ko je sonce v znamenju vodnarja. To je od 20. januarja do 18. februarja. Tako so začeli novo leto tudi Japonci do l. 1872. in na Koreji do l. 1892., ko so prevzeli gregorjanski koledar.

Nastop novega leta pomeni simbolično začetek nove rodne dobe narave. Praznovanje bi torej bilo vsaj za naše podnebne razmere velko bolj na mestu z nastopom pomladi. Izražanje veselja in voščil ob novem letu je že silno stara tradicija in pri raznih narodih so novo leto praznovali z različnimi običaji.

Rimljani so na novega leta dan opravljali žrtvene daritve v čast bogu Janu, ki so ga upodabljali z dvema obrazoma. Eden je gledal v preteklost, drugi v bodočnost. Navada je bila, da je vsak, kdor je živel v odvisnosti, prinesel svojemu gospodarju darilo. Iz tega se je kasneje razvil običaj, da je moral vsak rimski državljan na novega leta dan izročiti darilo za cesarja.

Originalno so praznovali novo leto stari Peržani. Pri njih je novo leto nastopalo na dan poletnega enakonočja. Ob tej priložnosti so svoje sorodnike in prijatelje obdarovali z jajci.

Praznovanje novega leta se je ohranilo po vsem svetu do danes. Venlar se je počasi omejevalo samo na voščila, medtem ko so darila prihajala v navado za božič. Edino v Franciji in Belgiji se je do današnjih dni ohranila navada, da se obdarujejo za novo leto in tam božičnih daril ne poznajo.

Smrt čudaškega milijonarja v Trstu

Njegovo premoženje so cenili na 20 milijonov dinarjev — Po rodu je bil iz Dalmacije — Svojemu psu je zapustil pol milijona

V torek zjutraj je umrl v Trstu Andrej Dadić, star 87 let. Pokojni, ki je stanoval v ulici Fabia Severa, je bil večkratni milijonar, pri vsem tem pa velik čudak in ga je kot takega poznalo vse mesto. V Trstu je živel že nad 20 let. Po rodu iz Dalmacije se je smatral za potomca beneške plemiške rodbine in za grofa. Med svetovno vojno 1914—1918 je dobavljal za Avstrijo vojaško obutev in z neutrudnim delom je takrat silno obogatel. Pred izbruhom lanske vojne med Jugoslavijo in Italijo, so cenili Dadičevo premoženje na 20 milijonov dinarjev. Imel je posestva in hiše po vsej Dalmaciji, veliko palačo na Dioklecijanovem nabrežju v Splitu. Del teh njegovih nepremičnin je uničila vojna, kljub temu pa je bil Dadić še vedno zelo bogat. Umrl je zaradi starostne onemoglosti.

Vse svoje življenje je bil Dadić bohem v najširšem smislu besede. Odkar se je drugič poročil, je odklanjal kakršno koli delo. Živel je kot rentier in zapravljal vse dohodke do zadnje pare. Poznali so ga vsi tržaški trgovci. Do nedavnega se je oblačil zelo dostojno, na roki in jopiču je nosil vsake vrste prstanov, verižic in drobnih okraskov. Svojo premožnost je vedno rad hvalil: »Morju lahko zmanjka vode, grofu Andreju Dadiću pa ne bo nikoli denarja.« Nato pa ga je prevzela fiksna misel, da udobje krajša življenje in začel je oblačiti najskromnejšo obleko. Pokrival se je z volneno kapico in si obuval baržunaste šlape. Tak je neutrudno postopal po mestu, točno ob 6. pa je bil vsak dan pred centralno tržnico z ribami in se z njimi obilno založil. Vsako popoldne se je ustavil tudi v tržaški prodajalni s pečenkami v Carduccijevi ulici, nakupoval kapune, kokošje pečenke in druge specialitete.

O njegovem čudaštvu pripovedujejo številne zgodbice. Nekoč je dal neki branjevki na trgu pri Rdečem mostu stehtati tisočakov za 4 kg, za bajne pojedine, ki jih je stalno prirejal v svoji splitski palači, pa je povabil za plesne nastope plesalke iz Egipta, zapravljajoč z razsipnostjo, ki je zbujala splošno pozornost. V Dalmaciji je imel v svoji hiši izvirno »barko« vsakovrstnih živali. Tudi v svojem stanovanju v Trstu je zbiral celo menažerijo vsakovrstnih ptičev, pavov, papagajev, mačk in psov.

V zadnjem času ga je žena pregovorila, da je precej tega »zemeljskega raja«, ki ga je stal dokaj denarja, opustil. Pridržal je samo še dva volčjaka, psico in njenega mladiča, Alafa in Talulaha in 12 mačk, ki so si bile podobne kakor kaplja kaplji. Mačke pa so se počasi porazgubile po strehah in stara Talulah je poginila. Ostala sta mu še Alaf in krmežljava mačica. Alaf z naježeno mačico, Dadićeva žena in v zadnjih trenutkih tudi njena sestra so bili tihe in otožne priče slabotnega starčevega smrtnega izdiha.

Dadić je pred smrtjo napravil podrobno oporoko za vse svoje premoženje. Kakor je sam večkrat izjavil, je zapustil pol milijona svojemu zvestemu psu Arafu. Psa je starec imel zelo rad in ga je vedno klical «moj sin«. Še pol ure pred smrtjo je naročal ženi, da mora s psom in mačko postopati po knežje in da ne sme stroškov za njuno oskrbo zniževati.

Njegovo življenje je bilo slavospev zdravju. Jedel je mnogo in popil vina velike količine. Samo za dobavljene botiljke vina je mesečno plačeval okoli 1000 lir.

Čudno pokopališče

Po naključju so odkrili v Grünhaynu pri Wehlavu v Nemčiji čudno iz 17. in 18. stoletja izvirajoče pokopališče. Iz cerkvenih knjig je razvidno, da je na njem pokopanih 105 faranov. Mrliče so pokopavali po vrsti kar v cerkvi. Če je kdo umrl so v cerkvi odstranili klopi, dvignili opeko iz tal in izkopali grob. Pogrebne svečanosti so opravili v cerkvi kakor jih opravijo drugod na pokopališču. Ko so spustili mrliča v grob so položili opeko nazaj in postavili klopi na prejšnje mesto.

Premožnejše in uglednejše meščane so polagali k večnemu počitku pod klopmi, v katerih so med službo božjo sedeli ko so bili še živi. Iz starih aktov je razvidno, kdo je bil pokopan pred svojo klopjo pred oltarjem, pred spovednico ali na hodniku. Za grob v cerkvi je bilo treba plačati 10 mark. Ker pa marka takrat ni predstavljala novčiča, temveč pojem teže in odgovarjala približno vrednosti ene krave. Za otroški grob je bilo treba plačati pet mark. Najsiromašnejši farani pa niso mogli biti pokopani v cerkvi, ker niso mogli plačati grobov, temveč so jih pokopavali kar na prostem. V cerkvenih knjigah stoji zapisano, da so morali hlapci, pastirji in beračice »zaradi revščine« leči k večnemu počitku izven pokopališča. Zadnjega mrliča so pokopali v cerkvi leta 1780. Friedrich Veliki je približno v tistem času prepovedal ta način pokopavanja, ki je bil v navadi tudi v nekaterih drugih krajih Nemčije.

Težka železniška nesreča

V torek zvečer je objavil pariški radio, da se je pripetila blizu znanega francoskega mesta Lille huda železniška nesreča. Pariško časopisje je odposlalo na kraj nesreče svoje posebne dopisnike in njihova prva poročila so v polnem obsegu potrdila težke slutnje. Pri nesreči je izgubilo življenje najmanj 50 potnikov, medtem ko se zdi, da je ranjencev nad 100.

Katastrofa se je zgodila na progi Lille-Dunkerque, in sicer v bližini Hazebrouka, kjer je veliko železniško križišče. Na tem kraju se odcepi ena proga proti Dunkerqueu, druga pa proti zapadu. Po poročilih dopisnikov je prav na tem mestu zadel tovorni vlak, ki je prihajal z zapada, v potniškega, ki je vozil s severa. Oba vlaka sta se prevrnila in vžgala. Večina vagonov se je razbila na drobne kose. Iz razumljivih razlogov niso bili objavljeni vzroki nesreče; gotovo je samo, da je tragičnega dogodka kriva tudi megla. Strojevodji obeh vlakov sta prepozno opazila nevarnost ter vlakov nista mogla več ustaviti. Lokomotiva tovornega vlaka je zadela v prve vozove potniškega in v trenutku je bilo vse skupaj velik sveženj železja.

Izpod razbitih prevrnjenih vagonov na nasipu so reševalci izkopali zmečkana trupla žrtev. Smrt nekaterih je morala biti strašna v ognju, ki je izbruhnil iz polnega bencinskega cisternskega vagona, pripetega na tovorni vlak. Ranjence so prepeljali v različne bližnje bolnišnice. Posebne avtomobilske ambulante je poslala na pomoč tudi vojaška oblast.

V Nemčiji letos ne bo smučanja

V Nemčiji so odpovedali vse v letošnji sezoni zimskega sporta nameravane smučarske tekme in oblasti so obenem prepovedale prevažati smučarjev po železnici, z avtobusi in drugimi prometnimi sredstvi. Zato zimskega sporta letos v Nemčiji tako rekoč ne bo, če ne računamo drsanja in sankanja, ki pa tudi v sedanjih razmerah ne more priti do prave veljave. Ker ne bo nobenih smučarskih tekem, pričakujejo oblasti in strankini organi tem večji odziv med smučarji, ki so bili pozvani, naj oddajo smučke in smučarske čevlje za vojsko na vzhodnem bojišču.

Na prošnjo ministra za ljudsko prosveto in propagando je prometni minister objavil naredbo o tem kdo sme jemati seboj smučke, če se vozi po železnici, z avtobusi, ladjo in drugimi prometnimi sredstvi. Izvzeti od splošne prepovedi prevažanja smučk so uniformirani člani Hitlerjeve mladine potujoči v strnjenih formacijah in z zastavami, pripadniki državne delovne fronte in organizacije Toth v uniformah in strnjenih formacijah ter z uradnim potrdilom, da potrebujejo smučke za poslovne opravke, policijski, carinski, poštni in železniški uslužbenci z uradnimi potrdili, da so jim smučke potrebne v službi, prebivalci gorskih krajev v kolikor potrebujejo smučke za vzdrževanje svojega poklica ali za posečanje šol, smuški učitelji s tozadevnimi legitimacijami, inozemci, ki pa morajo predložiti potne liste, pripadniki vojske in končno otroci s smučkami izpod 1.70 m dolžine.

Beograjski kulturni dom zopet otvorjen

Ko je beograjska občina 22. novembra 1940. svečano otvorila svoj kulturni dom, je bila izpolnjena vroča želja po lastnem reprezentativnem poslopju, in če je bil letos istega dne ta zavod po vojni zopet otvorjen, dokazuje to kako tesno je povezan Beograjčan z zgodovino svoje dežele in svoje prestolice. Kolikega pomena je mestni kulturni dom za Beograd je pokazala z otvoritvijo združena svečanost. V navzočnosti vojaškega poveljnika Beograda polkovnika von Kaysenberga, prosvetnega ministra Joniča, notranjega ministra Acimoviča, kmetijskega ministra Radisavljeviča ter drugih nemških in srbskih gostov, je beograjski župan Drag. Jovanovič v slavnostnem govoru podal pregled burne zgodovine Beograda od rimskih časov do naših dni. Naglašal je kako zelo so Srbi navezani na kulturne dobrine svoje preteklosti, s koliko ljubeznijo jih negujejo in ščitijo.

Vojaški poveljnik polkovnik Kaysenberg se je zahvalil v imenu nemških gostov in mu čestital, da je kot policijski direktor najprej obnovil v Beogradu red in mir, da je potem lahko kot župan mislil na obnovo kulturnih ustanov. Svečanost je bila zaključena z ogledom doma. Zgodovinski arhiv obsega stare listine in dokumente kakor tudi stare najdbe iz rimskih in turških časov. O kulturni višini zavoda pričajo številne knjige v srbskih in drugih jezikih, zlasti tuli nemške.

Zanimiva ura

Pred neko izložbo Unter den Linden v Berlinu se zbira zadnje dni vedno več radovednežev. Tam je namreč razstavljena zelo zanimiva ura, ki kaže točen čas za devet različnih mest na svetu. V sredini je urnik, ki kaže naš čas, okrog njega je pa osem manjših ur odnosno urnikov, ki kažejo odgovarjajoči čas za Peking, Tokio, Petrograd, San Francisco, New York, Istanbul, Pariz in London.

Berlinčani se seveda zelo zanimajo za to svojevrstno uro. Vedno znova postavljajo primere: Če je pri nas ura 13, je v Tokiu ura 20. Če je pri nas ura 16, je v Tokiu že 23. V New Yorku pa ... Znamenita ura je bila izdelana proti koncu preteklega stoletja. Misel izdelati tako uro je bila sprožena tik pred svetovno razstavo v Filadelfiji, ko so razmišljali, kako zanimivo je bilo videti na uri čas, veljaven takorekoč za ves svet.

Industrijska proizvodnja v Bolgariji

Po nedavni izjavi bolgarskega trgovinskega ministra je letošnja industrijska proizvodnja v prvih osmih mesecih presegla lansko celoletno. Vse industrijske panoge razen tekstilne in usnjarske industrije, ki sta navezani na uvoz surovin iz tujine, izkazujejo občuten porast, kar zlasti velja za proizvodnjo električne energije. Pomemben je tudi porast proizvodnje živilskih izdelkov, ki je po poročilu Agita bila v letošnjih prvih osmih mesecih za 26% višja od lanske v enakem razdobju.

Kit in slon

Težko si mislimo, da bi se mogel slon »izprehajati« po kitu. Toda s tem najlažje ponazorimo velikost teh dveh največjih sesalcev, največjega na suhem in največjega v vodi. Odrasel slon je dolg približno 4.5 m, kit pa meri takoj po rojstvu že 7 m. V treh mesecih zraste še za tri metre, na teži pa pridobi dnevno okrog 100 kg. S temi rekordnimi številkami ne more tekmovati niti največji sesalec na suhem. Dve leti star kit je dolg že 24 m in raste naprej do svojega 12 leta, ko tehta 200 do 400 kg. Slon je torej v primeri s kitom pravi pritlikavec.

Neposredno pridobivanje železa

Metalurgi vseh industrijskih dežel so posvečali zlasti po prvi svetovni vojni veliko pozornost neposrednemu pridobivanju železa, torej neposredni predelavi železne rude v jeklo. V splošnem se pridobiva jeklo po ovinkih preko sirovega železa, tako da se izločijo iz njega druge snovi. V resnici je pa pot neposrednega pridobivanja železa samo navidezno krajša, kajti tako pridobljeno jeklo se v marsičem razlikuje od običajnega. V splošnem se uporablja neposredno pridobljeno jeklo kot prvovrstna kovina za izdelovanje posebnih vrst jekla.

53 letni praded

Mlade 36 ali 37 let stare babice zdaj niso nobena posebnost več. V Bologni živi neki Barbieri, ki je že praded, čeprav je star žele 53 let. Rojen je bil leta 1880 in poročil se je leta 1900. Njegova 17letna hčerka je leta 1917 porodila hčerko, ki se je poročila že s 14 leti in je leta 1933 porodila hčerko. Tako je mladi praded že zgodaj lahko pestoval pravnukinjo.

Wilsonov spomenik v Pragi odstranjen

Wilsonov spomenik pred praškim kolodvorom, bivšim Wilsonovim koldvorom bo zdaj odstranjen. S tem izgine iz Prave zadnji spomin na pokojnega ameriškega prezidenta. Spomenik je bil last Amerike, praška občina je pa skrbela zanj. Wilsonov kolodvor v Pragi je bil pa preimenovan že prve dni po vkorakanju nemške vojske v prestolnico bivše ČSR.

PROKLETSTVO DEMANTA

113

Roman

— Heurtebize, — mu je zaklical moj spremljevalec, — ta-le gospod bi rad govoril s konservatorjem v osebni zadevi.

Heurtebize je brž oblekel suknjič in stopil k meni, rekoč:

— Izvolite mi dati svojo vizitko, gospod.

Iskal sem po listnici, pa nisem našel v nji nobene vizitke, ker sem bil pozabil naročiti vizitke z imenom Jamesa Bruca. Človek pač ne misli na vse.

Videč mojo zadrego me je odvedel čuvaj k mizici, kjer so ležali tiskani formularji. Vzel sem enega in napisal nanj ime »James Bruce«.

— Izvolite počakati, gospod — je dejal čuvaj.

Čez deset minut sem stal pred konservatorjem, starčkom nizke postave, zelo prijaznim možem, sedečim za veliko mizo, polno novin. Vstal je napol iz svojega naslanjača in me povabil, naj sedem.

— Gospod, — sem dejal, — prihajam izpolnit svojo dolžnost.

Začudeno me je pogledal.

— Da, — sem nadaljeval, — dolžnost. Pred tremi leti in pol je zagrešil neki lopov tu drzno tatvino. Na smrtni postelji je pa vse priznal. In prosil me je, naj vrnem muzeju v Louvru, kar je ukradel.

— Kaj pa je ukradel? — je vprašal konservator žarečih oči.

— Evo tole, — sem odgovoril in mu izročil demant.

Konservator ga je vzel in položil na mizo, ne da bi ga pogledal. Potem se je pa nasmehnil, rekoč:

— Hvala, gospod. Korak, ki ste ga storili pri meni, vam je v čast... toda dovolite mi vendar povedati vam, da ta demant ni Regent.

— Toda, gospod...

— Ne, to ni Regent. **Regent nikoli ni zapustil Louvra.**

— Toda ta demant...

— **Je ponarejen, gospod. To je običajna imitacija, čudovito izdelana, kar je treba priznati, vreden pa je kljub temu samo petsto do šeststo frankov.** Poznam ga dobro, ker sem ga sam naročil pri nekem brusilcu draguljev v Parizu. Tri leta bo tega... ne, tri in pol, ko je nehala delovati vitrina, v kateri so shranjene kronske dragocenosti in ki se spušča vsak večer v klet, kar je vam gotovo znano. Ker bi bilo moglo trajati njeno popravilo več tednov, **je smatrala uprava Louvra za umestno naročiti imitacijo dragocenega demanta in nadomestiti skrivaj z njo pravi dragulj. In gotovo boste priznali, da je storila prav, kajti če bi tega ne bila storila, bi bil Regent izginil.** Vendar vam pa nisem zato nič manj hvaležen, kajti vaš korak kaže celega poštenjaka.

Bil sem tako presenečen, da mi je kar sapo zaprlo. To je bilo lepo presenečenje!

Konservator je nadaljeval:

— Tat, ki je vam na smrtni postelji izročil to imitacijo dragocenega demanta, je najbrž poskusil prodati jo, misleč, da ima v rokah pravi demant.

— Morda, toda o tem ni črhnil niti besedice. Povedal mi je samo, da bi si rad pred smrtjo olajšal vest.

— To je bila drzna tatvina, ki tatu ni prinesla nobene koristi. Kdo je pa bil tat?

— Anglež Spring po imenu, ki je bil zaprt v kaznilnici v Pentonvilleu. Jaz sem nadzornik te kaznilnice in kot tak lahko govorim s kaznenci. Spring je bil očividno aretiran še preden je mogel ponuditi ukradeni demant odnosno imitacijo komu v nakup. Če bi bil vedel, da je demant ponarejen, bi mi bil to gotovo povedal.

— Tudi jaz mislim tako.

Nekaj časa sva molčala, potem je pa konservator nadaljeval:

— Zdaj imamo kar dva ponarejena Regenta. kajti iz previdnosti sem dal še jaz izdelati eno imitacijo. Če vas veseli, gospod, lahko obdržite tisto, ki ste jo prinesli; prepustim vam jo prav z veseljem.

— Hvala. Kaj bi pa počel z njo?

— Kakor vam drago...

S temi besedami je bil najin pogovor končan. Ves razočaran sem odhajal.

Demant, ki je bil zastrupil vse moje življenje, je bil torej ponarejen! Če bi ne bil imel sreče, da sem naletel na Richarda Stonea, bi bil zdaj večji revež kakor sem bil prvotno.

Razmišljal sem o norčavosti uprave Louvra, ki je razkazovala občudovalcem francoskih kronskih dragocenosti imitacije, in o nevednosti rouenskega draguljarja, kateremu je bil pokazal ponarejeni demant tisti lopov v vlaku in ki ga je bila očividno očarala lepota imitacije. Tudi Manzana se je bil dal preslepiti.

Ta pustolovščina mi je vzela vso iluzijo o možnosti razločevati pristne demante od ponarejenih. Čemu neki visi človek tako na teh prokletih draguljih, ki zapeljejo marsikoga v največje neumnosti!

Zdaj se smejem svoji zaslepljenosti.

Edgar Pipe je umrl. Tudi Jamesa Bruca ni več med živimi. Praznoveren strah me prešinja, če slišim ti dve imeni. Prilastil sem si drugo ime, zelo zvočno,, kajti milijonar, ki kaj da nase, ne more nositi vulgarnega imena. Toda iz razumljivih vzrokov svojega novega imena nočem izdati.

Moja duša, moje življenje ima svoje tajne...

Prizadevam si z zglednim življenjem odkupiti svoje stare grehe. Postal sem poštenjak, a moja draga Edita je najzvestejša in občudovanja najbolj vredna žena.

Živim v izobilju, toda spominjajoč se svojih žalostnih začetkov delam dobra dela.

Pa je vendarle dobro biti pošten!

KONEC

Urejuje: Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno: Fran Jeran — Za inseratni del lista: Oton Christof — Vsi v Ljubljani